

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING

BIDRAG TIL GREVE KOMMUNES HISTORIE

HÆFTE NR. 41 En Hundiedrengs erindringer - 2

Hæfte nr. 41 i serien
"Bidrag til Greve kommunes historie"

En Hundiedregns erindringer - 2

AF

JOHANNES SØRENSEN

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING
November 1996

**Udgivet af Greve Lokalhistoriske Forening
November 1996
Layout Peder Broager
1. oplag 400 eksemplarer**

Forord

I dette "Gule hæfte" nr. 41 vil jeg blot gentage forordet fra vores "Gule hæfte" nr. 40.

I 1978 fik jeg min farbror Johannes' erindringer. Der har fra flere sider været udtrykt ønske om, at de blev gjort tilgængelige for en større kreds, så nu fremkommer de som to "Gule Hæfter" - de kunne ikke være i et.

Årsagen til erindringerne - i følgebrevet til erindringerne skriver farbror Johannes: "Jeg har tænkt på, om det måske kunne more dig at læse de barn- og ungdomserindringer, som mine børnebørn har plaget mig om i årevis, nu er de afsluttede".

Det bør også nævnes at min farbror var 88 år, da han nedskrev sine erindringer.

Han skriver om barndomstiden i Hundige, skolegangen, arbejdet og fritiden i Hundige og Ishøj samt den senere uddannelse.

I "Gult hæfte" nr. 41, der udkommer i efteråret 1996, fortsætter erindringerne om tiden som selvstændig roe-entreprenør, soldatertiden og afslutter med giftemål og etablering i Jylland.

Holger Schmidt-Sørensen

Indhold

Danmarks første roentreprenør	1
Livet i Særslev	2
Roekarl	3
Soldat	5
Branden på Roskilde kaserne	10
Fodermester på Højbakkegård, Tåstrup	13
Jeg bliver roentreprenør	14
1. verdenskrig, soldat og roentreprenør	15
Tilbage til Strandgård - og Astrid Grønning	27
Entreprenør	29
Damptærskværk	31
Soldat igen	32
Tilbage som entreprenør	34
"Roefolket"s sommerudflugt	35
Etablering i Jylland og bryllup	38

DANMARKS FØRSTE ROENTREPRENØR

Ja, så var der Jens Karl Nygård, Danmarks første roentreprenør. Dette var noget helt nyt, som Jens Karl, (som han blev kaldt) havde begyndt på. Før den tid regnede mange landmænd med, at skulle de have større areal med roer, så var de nødt til, at have polske arbejdere til at hakke dem, de var hårdføre, brugte korte hakker og var særdeles dygtige til at bruge dem. De fleste større gårde kunne slet ikke tænke sig at undvære de polske arbejdere. Mange landmænd på den tid kunne godt tænke sig at forøge deres roeareal, men de frygtede pasningen. Her var det, at Jens Karl tog fat, han mente, at danske karle kunne hakke roer lige så godt som polakkerne, bare de fik de rigtige hakker og den rigtige vejledning. Han fik samlet nogle karle, aftalte med en del landmænd om at passe deres roer, og det gik udmærket. Det viste sig, at de danske karle, efter nogen tids øvelse, kunne hakke roer fuldt ud på højde med polakkerne. Dette foretagende blev hurtigt en stor succes.

Mange landmænd følte sig tiltalt af, at få deres roer passet på denne måde. Jens Karls forretning voksede hurtigt. Da jeg lærte ham at kende, beskæftigede han 50 roekarle, som så passede omkring 400 td. land roer. Karlene arbejdede sammen 2 og 2, fik kost og logi på gårdene, og så snart de var færdige et sted, så afsted til et nyt. Det var et hårdt liv, men spændende og interessant, jeg tænkte meget på dette, jeg ville gerne være roekarl engang.

Imidlertid gik sommeren på hæld, hos Lars Clausen var høsten for længst forbi, frøavlens også, selv om det kneb med det sidste roefrø, men nu var dette også i hus, og der var fred og ro til efterårspløjningen.

Det blev vinter, og der blev ikke flere af vore fornøjelige sommerudflugter, nu var det tærskearbejde og rensearbejde det gjaldt. Frøafgrøderne gav en masse arbejde, ikke alene tærskningen, men efterbehandlingen, meget af det skulle renses flere gange, hvilket foregik på forskellige rensemaskiner, alle trukket med håndkraft. Det tog tid, men husbond tålte ikke, at der var den mindste smule at kritisere på de varer, der blev sendt ud til kunderne. Kornet skulle jo da også tærskes, men kun efterhånden som det blev brugt til foder. Nej, vore udflugter nu indskrænkede sig til, når vi skulle køre grise til slagteriet i Kalundborg, køre til Jyderup efter foderkager til køerne,

hente træ i skoven til træskomanden eller til flere småfolk i byen, som ingen andre ville køre for, så tiden gik hurtigt, inden man rigtig vidste af det, var vi langt fremme på vinteren.

Jeg gik stadig med tanken om, at det skulle blive muligt at blive roekarl hos Jens Karl. Nemt var det ikke, flere gange havde jeg spurgt Jens Karl, men ikke fået noget bindende svar. Sagen var nemlig den, at han ikke ville have mere end 50 karle, og jeg ved, at han i vinterens løb fik op mod 1000 ansøgninger om at blive roekarl, så der var nogle at vælge imellem. Nu var det også sådan, at en dygtig roekarl kunne tjene mere i den forholdsvis korte roesæson (fra midten af maj til sidst i juli) end han kunne forvente at få i løn for hele sommeren som almindelig karl. Samtidig var der rift om disse roekarle, når sæsonen var forbi, de kunne næsten få den plads de ville.

Jeg talte med min husbond om sagen, han havde godt kendskab til Jens Karl og lovede, at han nok skulle tale med ham om spørgsmålet. Han må have gjort det ekstra godt, for kort tid efter fik jeg bud fra Jens Karl, at jeg kunne betragte mig som antaget som roekarl for kommende sæson.

LIVET I SÆRSLEV

I Særslev var en mærkelig gammel skik i brug endnu dengang, det med at betale tiende til præst og degn. Det foregik på den måde, at nogle gange om året, jeg kan ikke huske om det var to eller fire, blev der til alle sognets tjenestefolk sendt et par små sedler med følgende påskrift, "offer til præsten" og tilsvarende "offer til degnen" og så vores navn. Disse sedler skulle så på en nærmere angivet søndag afleveres i kirken, præstens ved alteret og degnens ved degnestolen. Det var en mærkelig skik, som jeg aldrig havde set før. Beløbet, som vi skulle lægge i sedlen, kunne vi selv bestemme, men vi fik på en eller anden måde at vide, at beløbet ikke måtte være mindre end 50 øre. Vi kunne også sende beløbet med en anden, det benyttede jeg mig af, jeg var ked af at skulle gå denne offergang for øjnene af hele folket. Når jeg kom i kirke, var det som regel i Vallekilde. Når man gik til eftermiddagsgudstjeneste der, så passede det så udmærket, at man kunne tilbringe resten af dagen på skolen, og der var altid godt at være. Hjemme i Særslev var der ikke megen adspredelse for os unge mennesker. Der var en lille forening i Faurbo, hvor jeg var

medlem. Der var forskellige sammenkomster. Jeg kan huske der var foredragsaften, en aften med oplæsning og anden underholdning, der var også et par aftener af mere selskabelig art. Særlig husker jeg den ene, de kaldte den kurvefest. Den forløb således: Klokkeren 8 mødte man i Faurbo forsamlingshus, pigerne skulle som adgang aflevere en lille kurv med smørrebrød til to og en seddel med deres navn lagt i kurven. Lidt hen på aftenen blev der holdt auktion over samtlige kurve og nu var det karlenes tur til at betale, de havde nemlig haft fri adgang, men nu var det dem, der skulle købe kurvene. Det var meget spændende. Hvis kurv, var det, man havde købt? Når man havde fået købt en kurv og fundet sedlen med navnet på den pige, der havde afleveret kurven, så var det med at finde hende, hun skulle nemlig være ens dame ved resten af festen. Så gik vi til bords, fik kaffe og spiste de dejlige mellemgædder i kurven, og derefter blev der danset nogle timer.

De unge mænd der på egnen, de var mindst ligeså ridderlige som andre steder, så når der var sammenkomst, og denne var slut, og der så måske var en eller anden lille pige, der var lidt mørkerød, så var der altid en af de unge mænd, der var parat til at sørge for, at hun kom hjem i god behold, og det var da en betrykkelse. Men ved en kurvefest var sagen noget anderledes, der havde pigerne nemlig pligt til at følge deres kavaler for aftenen hjem. Det gjorde de da også, jeg tror endda gerne, men jeg har ganske vist viden om, at det hændte, at når en pige så havde fulgt sin kavaler hjem, så turde hun alligevel ikke gå alene hjem, og det kom hun absolut heller ikke til, hendes kavaler skulle nok sørge for, at hun kom hjem i god behold, selv om det medførte, at det blev sent, inden han selv kom hjem.

ROEKARL

Ja, sådan gik det til dengang, det var vinteren 1911-1912, og så blev det maj, og jeg skulle skifte plads, jeg skulle jo være roekarl hos Jens Karl. Jeg tog først hjem til far, der ville gå ca. 14 dage, inden vi kunne begynde roearbejdet, og i den tid hjalp jeg far med gartneriet. Da de 14 dage så var gået, meldte jeg mig hos Jens Karl, fik udleveret to korte roehakker, fik tildelt en makker, jeg skulle arbejde sammen med.

Det var en ung mand fra Ingerslev syd for Århus, han hed Viggo

Jensen, havde været i roerne året forud, så han var kendt med det hele, tilmed var han et sandt energibundt, så jeg skal love for, at jeg fik min sag for. Nej, hvor var jeg træt og øm i alle lemmer de første dage, jeg følte mig fuldstændig ødelagt, det var ikke langt fra, at jeg havde opgivet det hele, men Viggo forklarede mig, at det bare var de første dage, der føltes så strengt. Noget ret havde han, da der var gået en uges tid, syntes ømheden i kroppen at svinde. Samtidig modnedes i mig den beslutning, at nu skulle jeg alligevel vise Viggo, at jeg kunne blive ligeså dygtig som ham til at hakke roer. Jeg nåede det også, men det kostede sved.

Da vi nåede ind i Juni måned, kunne jeg godt følge Viggo, selv om han godt kunne finde på, engang imellem at sætte tempoet endnu en smule op, så nåede vi bare nogle favne mere, kvaliteten af vort arbejde var vi enige om, der måtte ikke være noget som helst at kritisere, når Jens Karl kom på sine jævnlige eftersyn.

Vi kom temmelig langt omkring, da vi hovedsagelig kom på mindre landejendomme, hvor vi flere gange kun var nogle få dage på sådan en ejendom. Flere af roekarlene var så arbejdsivrige, at de arbejdede både søndag og søgn, det gjorde vi ikke. Om søndagen holdt vi fri, så fulgtes vi på forskellige udflugter til Dragsholm, Vejrhøj, Sjællands Odde og andre steder, vi gerne ville se, eller vi kørte til Vallekilde, der var altid godt at være, og der var vi velkomne, Viggo havde nemlig også været elev på Vallekilde.

Jens Karl havde sin faste bopæl på en gård i nærheden af byen Mørkøv. Det var vel nærmest en lille herregård. Der var en stor og helt eventyrlig idyllisk have eller park til, og her arrangerede Jens Karl hvert år et såkaldt *roekarlenes sommermøde*. Det blev holdt en søndag og var vældigt festligt, her mødte alle roekarlene og de fleste af de landmænd, som vi hakkede roer for og deres familier. Så gik hele eftermiddagen med taler, sang og kaffebord. Alle talerne var roekarle + enkelte landmænd.

Emnerne, der blev talt om, strakte sig lige fra roedyrkning til politik, skoleforhold, idræt og lignende. Jo, de møder havde allerede dengang vundet et vist ry der på egnen, og det var meget interessant at være med til. En af karlene havde skrevet en sang, der hed *roekarlenes sommersang*, det var min mening, at den skulle med her, men jeg kan desværre ikke finde den lige nu.

Da roearbejdet var forbi sidst i juli måned, tog jeg hjem til Hundie, hjalp far lidt, tog en høstplads på en gård på Ishøj mark, og derefter gik jeg på løst arbejde resten af sommeren. Til november tog jeg plads på en Gård i Thorslunde, jeg skulle passe køerne der om vinteren. Vinteren forløb uden nævneværdige hændelser.

SOLDAT

Det blev 1913 og i april skulle jeg møde som soldat. Jeg kan ikke huske den nøjagtige dato, men det var lige først i måneden. Jeg skulle møde i Roskilde ved 11. batalions 2. kompagni, og mødestedet var den helt ny kaserne, hvor vi var de første, der skulle bo. Det var mægtigt spændende. Da vi mødte og viste vores indkaldesesordre, blev vi samlet i de delinger, hvor vi i fremtiden skulle høre til. Jeg skulle høre til 4. deling og fik nummer 256. Først blev vi skrevet op både her og der, så blev det undersøgt, om vi nu havde de ting med, som vi ifølge indkaldelsesordren skulle have med. Det var følgende: 2 undertrøjer, 2 par sokker, 2 skjorter, lommeværktøjer, marchstøvler, små sko, gymnastiksko, pudsekvisitter, toiletsager. Var der nogen, der ikke havde de beordrede ting, kunne de købes ved kompagniet, og så betales et beløb hver uge, når vi fik løn, og vor løn var 20 øre om dagen.

De første, jeg tror 3 måneder, var vi rekrutter, derefter var vi menige og skulle have 25 øre. Såvidt jeg husker, var der dog kun en eller to, der måtte købe på afbetaling. Da alt dette var overstået, kom der en underkorporal, som nu skulle overtage os og være vor delingsfører. Han førte os til munderingsdepotet, hvor vi fik udleveret en kappe, to uniformer, et sæt drejlstøj, et tornyster, en livrem, samt en hue.

Så gik turen til belægningsstuen, et dejlig stort og lyst rum med skabe og hylder til vores sager. Underkorporalen holdt en meget lang forelæsning for os, om hvordan alting skulle anbringes, hvordan sengen skulle redes. Til hver seng hørte, foruden madrassen, to tæpper, to lagener, en hovedpude og et håndklæde. Jeg tror nok, at underkorporalen virkelig gjorde sig umage for at forklare os tingene så godt som muligt, og han sluttede da også med at sige, at vi kunne vel nok ikke huske det hele lige med det samme, men vi måtte gøre os umage for at huske det. Det lød da meget rimeligt, og jeg tillod

mig at bemærke, at det skulle vi nok, men uha, det skulle jeg aldrig have sagt, underkorporalen røg op, som en trolde af en æske - "Hvem var det", brølede han, "Hvem var det, der kom med bemærkninger?" Ganske overrasket svarede jeg, at det var da mig. - "De har at holde kæft mand", brølede han igen, "er de endnu ikke blevet klar over, at de er under militær kommando, her har de at holde kæft til de bliver spurgt, har de forstået!" - "Ja" - "Det hedder javel!" - "Javel", svarede jeg, og jeg tror nok, at min stemme nu var lige så høj som hans, for jeg syntes, det var en underlig måde at behandle vokse mennesker på. - Ak ja, jeg blev meget klogere i sommerens løb.

Efter middag skulle vi pudse knapper, det var tinknapper, og der var mange, der var vistnok 64 ialt. Vi skulle først pudse dem med sandpapir, og derefter polere dem med polerstål. Dette sidste var slet ikke nemt, vi pudsede og pudsede hele eftermiddagen og om aftenen efter spisetid, igen om morgenen, inden vi skulle stille til parade, og da vi stillede, var der alligevel ikke en eneste knap, der var som den skulle være. Om formiddagen skulle vi lære at gøre honnør, om igen og om igen hele formiddagen, om eftermiddagen var det sengeredning, om igen og om igen.

Sådan gik det meste af den første uge, kun afbrudt af et enkelt kort lægebesøg. Pudse knapper, gøre honnør, rede senge om og om igen i det uendelige, alt imens befalingsmændene skældte og bandede over den aldeles umulige flok idioter og bondeknolde, der her var samlet sammen. Engang imellem var man lige ved at tro, at det var en galeanstalt, man var havnet på. Nå, imidlertid var det, som om det lysnede sidst på ugen. Det var, som om det gik lettere med knapperne, selv om de langt fra var gode nok endnu, sengene gik det også bedre med, og honnørerne var næsten helt korrekte. Jeg for mit vedkommende tænkte, at det nu alligevel ville komme til at gå, selv om det havde set helt fortvivlende ud til at begynde med. Den første søndag glemmer jeg aldrig. Dette at have fri, ikke hvert øjeblik at være overvåget af en utilfreds befalingsmand. Vejret var aldeles vidunderligt, vi kunne gå og snakke med hinanden uden at blive dirigeret med, og da vi kom ned i spisesalen til middag, hvor der var lyst med festlige farver over det hele, solen skinnede ind af vinduerne til os, og vi fik noget aldeles dejligt at spise, ja, da syntes jeg virkelig, at det vist nok ikke var så aller værst, at være soldat.

Men - der blev et men - midt under middagen kom den vagthavende tilsynsførende underofficer ind til os, han havde været rundt på inspektion i belægningsstuerne, og det kan nok være, at han havde noget at sige til os, alt det han dog havde fundet, der ikke var helt korrekt. - Der var lagener, der ikke lå helt lige på sengene, der var sko, der ikke stod med skonæserne lige langt fremme, der var huer, der ikke var anbragt på den rigtige krog og så fremdeles, der var næsten ikke den ting, han ikke kritiserede, og vi havde endda om morgenen gjort os sådan en umage for at gøre alt så godt vi kunne, men han skældte og bandede over os, så det var rent forskrækkeligt. Det var et enormt ordforråd han var i besiddelse af, hans slutreplik lød sådan: "Jeg skal fanden gale mig lære sådan en flok *hanstorke* at anbringe deres ting rigtig", og så gik han. Det føltes, som om solen slet ikke skinnede mere, jeg syntes heller ikke at middagen smagte nær så godt, som før han kom. Ugen efter blev der lidt forandring. Først skulle vi til læge, vi skulle vaccineres, det var nu snart besørget. Vi skulle også begynde med gymnastik, det var lige noget, der passede mig, jeg havde i flere år gået til gymnastik, og selv om det var lidt anderledes, så nød jeg det alligevel, her var der endelig noget, jeg kunne klare. Vi skulle også lære at marchere, det foregik på kasernens eksercerplads, en stor græsmark, der lå lige uden for kasernen.

Så var der hærens lærebog for menige, som vi fik udleveret, der var en masse i den, som vi skulle kunne udenad, det mindede meget om Luthers Katekismus i skoletiden. Dage gik nu med eksercits, overhøring i hærens lærebog, ja, så var der gymnastikken, heldigvis, - og så pudse knapper, rede senge, gøre honnør. Da vi havde været på kasernen i 3 uger, begyndte der endelig at ske flere opmuntrende ting, allerførst - vi måtte begynde at gå i byen, hidtil havde vi været helt indelukket på kasernen, ikke tale om det mindste skridt udenfor kaserneporten, nu måtte vi færdes ud og ind ad porten, næsten ligesom rigtige mennesker, og vi fik udleveret gevær og en bajonet i skede til at sætte i livremmen og gå med, næsten ligesom en rigtig lille sabel. Jo, jo, nu begyndte vi at ligne rigtige soldater, og vor selvfølelse begyndte så småt at vågne igen, den var ellers fuldstændig pillet fra os i de forløbne 3 uger. Det bedste af det hele, syntes jeg, var alligevel udgangstilladelsen. Den gav os, om end begrænset, så

dog en vis følelse af frihed. Desværre var der 3 af vore kammerater, der den allerførste aften var blevet så glade herfor, at de helt glemte den tid, klokken 10, hvor de skulle være hjemme. Først længe efter klokken 10 kom de drysene hjem, godt nok i et vældigt humør, men det indbragte dem hver 3 dages mørk arrest på vand og brød.

Denne hændelse fik en vis indflydelse for alle os andre, i hvert fald os fra 4. deling. To af de tre, der kom for sent hjem, var fra vores deling, og nu skulle de i arrest, det gjorde et stort indtryk på os, at to af vores kammerater skulle arrest, vi havde nok hørt meget om den arrest, vores befalingsmænd fortalte såmænd flittig om den, men vi mente da, at det var da ikke noget, som vi ville komme i nærmere berøring med, og nu skulle to af vore kammerater derind og sidde. Vi var kede af det, men måske var dette medvirkende til, at ingen fra vores deling senere kom i nærmere kontakt med kasernens arrest.

Der kom nu andre opmuntrende ting til. Vi begyndte med marchture ud i omegnen. Det gik nu også efterhånden helt godt med at pudse knapper, samt alt det andet pudseri. Nu kom også skydeøvelser, og her kom mit aktive medlemskab i den hjemlige skytteforening mig til gode. Nu var der hele to af de militære discipliner, hvor jeg virkelig kunne hævde mig, skydning og gymnastik, og det havde jeg mange fordele af.

Vi nærmede os også det tidspunkt, hvor vi skulle skifte fra at være rekrutter til at være menige. Forskellen var nu ikke så stor, vi fik 5 øre mere i dagløn og begyndte at gøre vagttjeneste, fik længere og strengere marchture, også noget anstrengende eksercits, blandt andet hård træning i bajonETFægning. Nu kom også en lang række skydeøvelser, øvelser, som skulle danne grundlag for udvælgelsen til batalionens såkaldte skarpskytter. Der skulle udpeges 25 mand ud af batalionens ca. 500 mand. Jeg husker ganske tydelig den dag, da vi 25 mand, jo jeg var også med, da vi blev kaldt frem foran fronten, og kaptajnen egenhændigt hæftede det blanke skydeskjold på vort ærme, hvor var vi altså stolte, jo, nu kunne enhver da se, at vi var noget, vor selvtillid vandt et stort skridt fremad, den selvtillid, som man i begyndelsen så fuldstændigt havde pillet af os.

Vores kaptajn var, efter min mening, både en god og fornuftig mand, han var streng, men også retfærdig. Jeg tror, han interesserede sig, ikke alene for kompagniet som sådan, men også for den enkelte

soldat. Han arrangerede for eksempel flere konkurrencer for os. Der var 100 samt 400 meters løb, hurtig omklædning, bajonetfægtning og kolonneløb, højdespring og længdespring. Disse konkurrencer var frivillige, vi kunne selv bestemme, om vi ville deltage eller ej, men da de altid blev afviklet inden for den almindelige øvelsestid, så deltog de fleste. Hen på sommeren blev så disse konkurrencer afsluttet ved en lille festlighed med præmieuddeling, to præmier til hver disciplin, og der ved jeg, at kaptajnen betalte flere af disse præmier af sin egen lomme. Han var også meget musikalsk, og han fik startet et sangkor inden for kompagniet, han var selv dirigent, og vi havde mange fornøjelige timer her.

En af de vigtigste begivenheder i hele vor soldatertid var lodtrækningen. Det var sådan, at halvdelen af mandskabet skulle hjemsendes i oktober, medens resten måtte blive til april, og dette blev afgjort ved almindelig lodtrækning. Jeg trak frinumner, så jeg var blandt de heldige, som skulle hjemsendes til oktober.

I lang tid havde jeg gået og haft kvaler med nogle store vorter på mine hænder. Det blødte jævnlige, når jeg under eksercits, kom til at støde disse vorter. Min delingsfører sendte mig til læge, der omgående bestemte, at de skulle opereres væk. Han skrev en indlæggelsessedel, og så kom jeg på sygehuset. Militærsygehuset lå ganske tæt ved kasernen, kun adskilt herfra ved et plankeværk. Her meldte jeg mig så over middag, blev til min store overraskelse omgående beordret i seng, og på tavlen over min seng blev skrevet *feberkost*, mine kammerater på stuen forklarede mig, at så ville jeg kun få en lille tvebak og en kop te det første stykke tid. Jeg blev ganske forskrækket, hvad var nu det, ville man sulte mig ihjel, eller hvad? Men mine kammerater trøstede mig og forklarede, at sådan var det med alle, der blev indlagt, men de skulle nok hjælpe mig, en af dem var omtrent rask og havde udgangstilladelse, ham kunne jeg få til at gå ned i byen og købe en pose wienerbrød til mig.

Desværre opdagede sygeplejersken posen, og så var pokker løs, hun himlede op om brud på ordensreglementet, og jeg ved ikke hvad. Jeg beklagede dybt det skete og lovede, at jeg aldrig mere skulle gøre sådan noget, tilsidst lod hun sig formilde, lovede ikke at indmelde mig, men posen ville hun tage i forvaring, den kunne jeg så få, når

jeg engang blev udskrevet. Så foreslog jeg hende at servere kagerne for køkkenpersonalet, og det lovede hun så at gøre. Så fik jeg alle de største vorter opereret væk, det blev et større blodbad, og jeg gik med begge hænder indbundet, men efterhånden begyndte de da at læges.

Branden på Roskilde kaserne

En nat, medens jeg var på sygehuset, vågnede vi ved at hornblæseren blæste alarm. Nå, tænkte vi, nu skal vore kammerater have hurtigt udrykning, og vi skyndte os til vinduet for at se, hvor hurtigt vore kammerater nu kunne stille i gården. Vi fik en slem forskrækkelse, - hele tagetagen på hovedbygningen stod i lys lue, vældige flammer slog igennem over det hele, og nu så vi, hvordan vore kammerater kæmpede for at rede så meget som mulig af deres udrustning og ejendele. De kastede det hele ud af vinduerne og ned i gården, hvor så andre bragte det i sikkerhed. Jeg skyndte mig ned til sygehusinspektøren og bad om lov til at løbe ned til kasernen, for om mulig at rede nogle af mine ejendele, der var låset inde i mine to skabe. Jeg gik med nøglerne, så ingen kunne få fat i nogle af mine sager. Jeg fik omgående afslag, ingen måtte forlade sygehuset, der var fare for, at branden kunne brede sig til sygehuset, så alle, der kunne være oppe, skulle stå klar ved bårerne i tilfælde af evakuering.

Heldigvis nåede branden ikke sygehuset, den blev begrænset til hovedbygningens øverste etage samt tagetagen, men da jeg jo hørte til på øverste etage, måtte jeg se i øjnene, at alle mine ejendele var gået tabt. Det var de imidlertid ikke, takket være det gode kammeratskab, som herskede på vor stue. Da mine kammerater jo ikke kunne åbne mine låsede skabe, og disse var boltede fast på solide jernankre, der var indstøbt i muren, så havde de simpelthen med voldsom kraft rykket skabene med jernankre og det hele ud af muren og bragt dem i sikkerhed, ja, selv min violin, som stod på et skab i vor samlingsstue, var der en af mine kammerater, der var kommet i tanke om, og han var løbet op efter den og havde bragt den i sikkerhed.

Den dag i dag beundrer jeg mine kammerater for den omtanke og det mod, de udviste ved også at redde mine ting. Det havde de ingen forpligtelse til, og ufarligt var det ikke, med ilden buldrende over hovedet, og de vidste ikke, hvad øjeblik ilden kunne bryde gennem loftet og spærre dem inde. En uges tid efter branden blev jeg

Roskilde Kaserne i Flamme.

En Skade paa 300—400,000 Kr.

Hele Tagetagen
med 28. og 44. Bataljons Munderinger
og Vaaben brændt.

Hele Kasernen stærkt beskadiget.

I Nat mellem Kl. 2 og 2 $\frac{1}{2}$ ringet vor Telefon. I det vi løber til Apparatet, hører vi noget af et Hornsignal — Alarmring?

Vi griber Telefonsvoret og hører

Kasernen brænder!

Snart efter er vi paa Vej ned til Kasernestabsløsementet.

Bag den lange Række af slanke Poppelstz, der hegner Vandværket, lyser et vældigt Baal. Et rasende Flammehav sender sin brølende Ildbrænding mod Himlen, der oplyses af Brandstær i lang Omtreds.

Hele den vestlige Del af Kasernens Tagetage er allerede omfremt af Flamme.

Ilden opdagedes

Kl. 2,10. Vagten var lige blevet

et lille Helvede.

Der var lyst næsten som om Dagen, men det var Flammens uhyggelige Lykster. Fra Tagetagen tornede og knitrede Ilden og lagde vældige Flammer over Himlen, Røgmasserne vælte med Skyer en heldigvis kun svag Vind, og Gnisterne regnede.

Mandskabet løb rundt som Myrer i en Lue. Ud af alle Binduer blev der hevet Madraser, Tæpper, Uniformer og Munderingsfager, ud af alle Indgange kom Jenser løbende med Møbler og Madstabe — al de lærte Madstabe. Alle de rebbede Sæge blev stillet op ude i Kasernegaarden, som det bedst kunde falde.

Oppe i Tagetagen raser Ilden.

Med rivende Høj

udskrevet fra sygehuset, og jeg husker, at den første aften samlede jeg alle mine stuekammerater på en lille restauration tæt ved kasernen og beværtede dem med bøf, rødgrød og kaffe. Det var ikke det store, men det var, hvad jeg kunne klare. Jeg vil alle dage huske mine kammerater for deres mod og indsats ved branden på Roskilde kaserne.

To dage senere marcherede vi afsted på efterårsmanøvre. Dette var vi meget spændte på. Vi fik at vide, at øvelsesterrænet blev omkring Præstø - Mern - Vordingborg i Sydsjælland. Ingen af os i min deling havde været på den kant før, så det lød jo meget interessant. Vi marcherede hele vejen, både hen og hjem, ganske vist var det ikke de helt store dagsmarcher, men vi havde temmelig omfattende øvelser undervejs, så vi var godt trætte, når vi nåede vort kvarter. Vi blev indkvarteret i landsbyer, efterhånden som vi kom frem, sov med tøjet på i lader eller på hølofter. Først da vi nåede det egentlige øvelsesområde, kunne vi træffe at blive indkvarteret flere dage samme sted . Beboerne, hvor vi blev indkvarteret, var ovenud venlige og gæstfrie. De havde ikke haft soldater indkvarteret i mange år, så vi blev nærmest forkælede de fleste steder. Vejret var det bedst tænkelige, kan jeg huske, men øvelserne var strenge. Det kunne nu nok gå, det værste var, når der så, som det skete flere gange, blev blæst alarm om natten.

Disse alarmer kunne være meget ubehagelige, når vi nu måske havde haft en streng dag, var kommet trætte til vores kvarter, havde fået noget at spise, måske havde sovet et par timer eller tre, og så hornsignalerne gjaldede gennem byen - hurtig udrykning hurtig udrykning - ja, så var der vist ikke mange af os, der var vildt begejstrede, men der var ikke andet at gøre end hurtigst mulig se at komme ud af halmen og møde på den berammede mødeplads, i ilmarch herfra og til et eller andet sted, hvor vi så i skyttekæde rykkede frem gennem pløjemarken og roemarken, gik i dækning, rykkede frem igen, og når øvelsen sluttede, så kunne vi godt være så uheldige at have en temmelig lang march hjem til vort kvarter. Dette kunne nok være ubehageligt, men det var nu engang soldaters vilkår, og jeg kender heller ingen, der tog dette særligt fortrydeligt op.

Hele efterårsmanøvren varede godt 3 uger, så gik turen hjemad mod Roskilde igen. Ja, vi længtes ligefrem efter at gense gamle Roskilde igen.

Jeg husker den sidste dag, inden vi nåede hjem til Roskilde, hvor var vi altså trætte, men vi skulle jo nå hjem, det hjalp lidt, da vi kom så nær, at vi kunne begynde at se tårnene på Domkirken, så var der kun ca. 10 km igen, men de var også strenge nok. Men hjem kom vi, fik noget at spise, og så kan det nok være, der var nogen, der kunne finde i seng. Alle vi, der skulle hjemsendes havde nemlig haft megen tale om, hvordan den sidste aften skulle fejres (vi skulle hjemsendes dagen efter), men da det kom til stykket, var der, så vidt jeg husker, ikke en eneste i kompagniet der havde lyst til at fejre noget, nej, sove, sove, sove det var, hvad der gjaldt nu. Det var en mærkelig fornemmelse nu pludselig at være civil, det var ligesom om vort tøj hang og slaskede om os, det var en sær fornemmelse men man vænnede sig efterhånden til det.

FODERMESTER PÅ HØJBAKKEGÅRD, TÅSTRUP

Jeg tog hjem til Hundie, hjalp far lidt med gartneriet, og til november tog jeg plads som fodermester på Højbakkegård ved Tåstrup. Der var 24 malkekøer og 10 fedekvier, som jeg skulle passe. Grise, kalve og ungkreaturer skulle jeg ikke have noget med at gøre, de var i en anden staldbygning og blev passet af karlene, ligesom karlene også skulle rense i stalden med køerne samt strigle disse.

Pladsen på Højbakkegård var ikke særlig streng, ganske vist var der til stadighed 18-20 køer, der skulle malkes 2 gange om dagen, stalden var også både gammel og umoderne, men da der var gået en 14 dages tid gik det hele fint. Om morgenen var jeg færdig i stalden kl. 9, så var der intet at gøre før kl. 3 om eftermiddagen, hvor jeg begyndte fodringen, jeg var færdig med malkningen kl.6, så det var megen fritid, jeg havde. Aldrig har jeg fået udnyttet min fritid så godt som den vinter, vel nok fordi jeg fra starten havde lagt en bestemt tidsplan for min fritid, en tid til at læse, en til hobby, en til musik (violin og fløjte), og så også en tid til fri afbenyttelse. Det var en udmærket ordning, som jeg havde meget udbytte af.

JEG BLIVER ROENTREPRENØR

Hen på vinteren fik jeg brev fra Viggo, det var ham, jeg var makker med, da jeg var roekarl hos Jens Karl. Han fortalte, at hans bror, der i flere sæsoner havde været roekarl hos Jens Karl, sidste år havde påbegyndt en lille selvstændig forretning som roentreprenør ved Tølløse. Han havde også tegnet en del roearealer for kommende sæson, men nu havde han købt en gård i Bukkerup ved Tølløse og mente ikke, at han kunne klare både gård og roer. Skulle vi (Viggo og jeg) nu ikke overtage denne forretning og se, hvad vi kunne få ud af den. Jeg var svært interesseret, det var jo lige i den retning mit ønske gik, selv engang at blive roentreprenør, så jeg sagde ja med det samme. Viggo, der var karl på sin broders gård, ville med sin broders hjælp tegne de fornødne roearealer, så skulle jeg sørge for at fæste de karle, vi skulle bruge, og sådan blev det. Det blev til, at vi skulle bruge 18 karle, og dem fæstede jeg så pr. korrespondance, så da det blev maj, var vi helt klar til at være roentreprenører. Vi tog til Tølløse og lejede os et pænt værelse, hvor vi kunne bo. Så besøgte vi alle de landmænd, hvis roearealer vi havde påtaget os at passe, fik oplysning om, hvilken jordbund de havde, hvornår roerne blev sået, og hvornår de sådan omtrent skulle tyndes.

Vi aftalte så, hvordan arbejdet skulle fordeles. Vi fandt, at det nok ville være bedst, hvis vi skiftedes til at lede arbejdet, sådan at den ene uge skulle den ene passe administrationen, og den anden hakke roer og omvendt næste uge. Det blev Viggo, der skulle administrere den første uge, han var bedst kendt på egnen, og havde jo også været med til at aftale arbejdet, så det var helt i orden, at vi begyndte på denne måde.

Desværre gik det ikke helt efter planen, Viggo blev mere og mere tavs for hver dag, og efter nogle få dage kom han da også til mig og sagde, at han ikke kunne klare det arbejde med at dirigere arbejdet. Et sted havde han fået et par karle ud på en gård, hvor roerne ikke var store nok til at tyndes, de måtte dirigeres et andet sted hen, det medførte tidsspilde, og det var karlene gale over. Et andet sted var der nogle misforståelser med hensyn til karlenes ophold, og det var konen på gården gal over. Mange af karlene klagede over ondt i ryggen, jo, det var den helt store elendighed. Om vi da ikke kunne

ordne det sådan, at jeg overtog hele ledelsen, og han så hakkede roer hver dag og passede regnskab og bogføring ?.

Vi ordnede det så på den måde, og det gik da også meget godt. Roedyrkerne, som vi arbejdede for, var åbenbart meget tilfredse med arbejdet, for alle bestilte os til at komme igen næste år. Dette syntes jeg var aldeles udmærket, nu var vi faktisk anerkendte som roentreprenører, så nu kunne det sagtens gå. Nu kom Viggo imidlertid og fortalte, at han var nødt til at hjælpe sin far på gården derhjemme i Ingerslev syd for Århus, så han kunne desværre ikke være med i roerne til sommer. Det var der jo ikke noget at gøre ved, men jeg tror ikke, det var den rigtige grund, han gav, nej, jeg tror nok, der var en pige der hjemme i Ingerslev, som han slet ikke kunne undvære. Dette ville han godt nok ikke høre tale om, men hen på efteråret fik jeg et fint forlovelseskort fra ham, hvor han bl.a. indrømmede, at det med pigen var rigtig nok, det var den rigtige grund til, at han ville hjem, men nu blev han altså hjemme.

Så var jeg klar over, at jeg ikke kunne regne med hjælp fra Viggo i den kommende sæson, men jeg var fast besluttet på at fortsætte alene, nu var vi jo godt igang, og jeg ville være min store drøm et skridt nærmere, nemlig dette, med tiden at få en forretning lige så stor som den, Jens Karl havde, ca. 400 tdr. land roeareal og ca. 50 karle, det var de tal, han anså for de mest ideelle, man skulle også passe på ikke at påtage sig mere, end man kunne overkomme.

Nå, da sæsonen var forbi, tog jeg hjem og hjalp far med gartneriet. Til høsten havde jeg sikret mig en plads på en gård i nærheden af mit hjem, som høstkarl.

1. VERDENSKRIG - SOLDAT OG ROENTREPRENØR

Dette blev der nu ikke noget af, 1. verdenskrig udbrød der omkring første august. Det var nogle underlige dystre dage der i begyndelsen af august 1914. Alle talte om krigen, ingen troede, at Danmark kunne holdes udenfor. Forsvaret trak skyndsomst militær fra Jylland til Sjælland, det var sådan, at nogle jyske garnisoner var omlagt til Sjælland, og det gjaldt om at få de ældre årgange herfra over bælteerne, mens tid var.

Jeg fik bud fra sognefogeden, at jeg skulle holde mig klar til øjeblikkelig afrejse til min garnison, så snart ordren kom. Den 4. august kom ordren, min vadsæk havde været pakket de sidste dage. Mor lavede kaffe, og far kom ind, og vi fik kaffe, der blev ikke talt mange ord ved det kaffebord. Jeg tog afsked med mine forældre og mine søskende og skyndte mig afsted til Tåstrup for at komme med tog til Roskilde, hvor jeg skulle møde. Jeg husker, at da jeg var kommet en kilometer eller to hjemme fra, vendte jeg mig om og så tilbage mod mit hjem. Det lå så hyggeligt og fredeligt der i solskinnet, jeg kunne jo ikke være helt sikker på at se det igen.

I toget mødte jeg andre indkaldte, det hjalp svært på min lidt trykkede stemning. Snart var humøret højt, inden vi nåede kasernen var vi vældig enige om, at nu kunne tyskerne jo lige prøve at komme, så skulle vi søreme nok vise dem, hvilken vej de skulle for at komme hjem. På banegården i Roskilde stod nogle befalingsmænd og tog imod os, de skulle føre os igennem byen til kasernen. Jeg tror ikke, at de tog imod os af frygt for, at vi ikke skulle kunne finde kasernen, nej, det var nok for, at ikke nogen, af vanvare, skulle dumpe ind i et eller andet af de forskellige værtshuse, der var på vejen dertil.

På kasernen herskede en hektisk aktivitet, jeg syntes også at kunne spore en vis nervøsitet. Befalingsmænd og ordonanser hastede frem og tilbage, vi blev kommanderet fra det ene lokale til det andet, blev skrevet op igen og igen. Så kom vi til munderingsdepotet, der skulle vi have uniformer og øvrige udrustning. Det blev der nu ikke noget af. Depotofficeren bandede højt og længe på, at nu havde han i de sidste døgn både dag og nat klædt folk på, nu havde han ikke mere, han havde nogle få frakker, men ingen bukser, han havde heller ingen tornystre, men masser af kasketter. Så blev vi kommanderet tilbage til en af samlingsstuerne, og der stod vi så og vidste ingen ting. Vi opholdt os der længe, vi var sultne, havde ingen ting nydt, siden vi tog hjemmefra, mor havde givet mig en god madpakke med, den delte jeg med de nærmeste, og endelig kom vor befalingsmand igen, nu skulle vi atter på depotet, og nu havde de masser af sager. Vi skulle skifte på stedet, og vores civile tøj skulle opbevares der foreløbigt. Vi skulle indkvarteres ude omkring i byen, så kunne vi senere komme og hente vort civile kluns.

Imens gik den ældre, hyggelige depotofficer og fortalte os, at når de nu havde rigeligt med udrustning, så var det fordi man havde samlet nogle delinger af de ældre årgange og fået dem klædt tilbage til civil, sådan at vi kunne blive udrustet efter reglementet, for, som han sagde, vi er jo så hensynsfulde her ved militæret, derfor skal i fra de yngste årgange være klar til som de første at rykke ud i kamphandlinger, og da vi må regne med, at en del bliver skudt, sparer vi lidt på de ældre årgange, da en stor del af dem både har kone og børn derhjemme. Det lød meget hensynsfuldt, sådan da!

Efter at være færdig på depotet, blev vi ført til svineslagteriet, hvor man var i gang med at koge middagsmad til os i nogle store kedler, såvidt jeg husker, var det gule ærter. Vi sad rundt omkring på trappetrin og kasser, eller hvor vi nu kunne finde en plads, og spiste af vores kokekedler. Så fik vi udleveret indkvarteringssedler, og så var det med at komme ud i byen og finde, hvor vi skulle bo. Jeg blev sammen med to kammerater indkvarteret hos en familie i udkanten af byen. Det var et rigtigt sted, vi kom hen, der var dækket op med kaffe og højt smørrebrød i massevis. Ærgerligt, at vi lige havde spist så mange gule ærter, et enkelt stykke gled dog ned, og kaffen var svært velkommen. På indkvarteringssedlen stod, at vi skulle have husly, eventuelle tæpper kunne rekvireres på kasernen, men vore værtsfolk holdt på, at vi hver skulle have en ordentlig seng at sove i, og det fik vi. Om morgenen var der dækket et solidt morgenbord til os, jo, det var vel nok et rigtigt kvarter, vi havde fået, og det var vi glade for.

Vi skulle stille på kasernen klokken 7, og ved appellen der fik vi en overraskelse, nu skulle vi bo på kasernen, og de ældre der boede der, skulle ud i byen. Det var kedelig for os tre, der var så glade for vort fine kvarter, men det var der ikke noget at gøre ved. Nu skulle en stor del af os på vagt på banegården, ved jernbanebroerne, ved alle indfaldsveje til Roskilde, her blev alle vejfarende standset og undersøgt, der var vagt ved visse offentlige bygninger, ja selv i domkirkens tårn var der øverst oppe en vagtdivision, som skulle holde øje med, om noget mistænkeligt nærmede sig.

Det var et festligt syn, at se de ældre, som havde måtte aflevere deres uniform, især når de stillede til appel, de mødte i alle mulige civile antræk med en militærkasket på hovedet. Vi grinede godt af

dem og forstod inderlig godt den gamle stabssergent, når han udtalte, at det var dog den mest spraglede forsamling, han nogensinde var stillet overfor, og det bedste ved den var, at når de kom ud i kamphandlinger, så behøvede de såmænd hverken at have krudt eller kugler med, for fjenderne ville simpelthen trille om og dø af grin blot ved synet af dem. Det varede nu da heller ikke ret længe, før depotet igen var leveringsdygtigt, og da de civile soldater nu forsvandt, lignede vi hinanden igen.

En dag fik vi ordre til, at alle vore tinknapper skulle pensles med saltsyre, det så farligt ud, de blev næsten sorte, men hvad, så var vi da fri for pudse knapper. Dagene gik med eksercits og vagt. Vi fik ordre til, at vores bajonet skulle afleveres til bøsseageren, den skulle slibes. Da vi fik den tilbage, var den spids og skarp som en kniv. Bajonetten var indrettet sådan, at den kunne anbringes på enden af børseløbet og bruges som stødvåben. På vagt skulle vi altid gå med opplantet bajonet, som det hed. Det var ingen rar tanke, dette at vi måske kunne blive nødt til at dræbe et andet menneske med dette uhyggelige våben.

En nat, jeg tror nok, at klokken var omkring to, blev vi brutalt revet ud af vor søde søvn ved ordren - alarm - feltmæssig påklædning, skal stille i gården - øjeblikkelig. Vi fik travlt, fik fat i vore ting og styrtede ned i gården til vor sædvanlige plads, der blev vi kommanderet i løb ud gennem kasernens bagport, der dengang vendte ud mod de åbne marker, her blev vi formeret i skyttekæde og rykkede sådan frem over markerne i retning, så vidt jeg kunne skønne, mod Svogerslev, det var nemlig meget mørkt. Et stykke ude blev der gjort holdt, vi blev beordret i dækstilling, hvilket betød ned på maven og med geværet i skudstilling, der blev beordret tavshed, hvilket betød, at ingen måtte tale eller gøre den mindste uro. Så lå vi der med spændte nerver, åndeløse, ventende på de første skudsalver, som vel måtte komme. Vi lå længe, meget længe, men der skete intet. Endelig hen imod dawningen blev vi kommanderet op og marcherede hjem imod kasernen. To-tre af vore kammerater var ikke nået at komme med, da vi rykkede ud, de var så blevet samlet op af kasernens vagtkommando og blev nu, ved vor hjemkomst, afleveret til kompagniet. Uha, sikken opsang de fik, fordi de ikke var nået at komme med. Vi fik aldrig nogen forklaring på årsagen til denne natlige

udrykning, havde der været noget ude i terrænet, som havde foruroliget den militære kommando? Eller var det blot en øvelse, det fik vi aldrig opklaret.

Efterhånden som dagene gik, og der ikke skete noget, faldt der mere ro over det hele, vagterne på vejen blev inddraget, ligeledes vagten i domkirkens tårn, til gengæld fik vi en del kystvagt at passe ved Køge Bugt.

Vi spekulerede meget på, om vi da ikke snart skulle hjemsendes, men vi var nu godt klar over, at så længe der ikke var hjemsendt nogen af de ældre årgange, så var der ikke nogen håb for os. Jeg kan ikke huske, hvornår de første hjemsendelser fandt sted, men mon ikke det var først på vinteren, at en af de ældste årgange blev hjemsendt, og det satte vældigt skub i vore forventninger om hjemsendelse. Den krig måtte da også snart få ende, nu havde den været lige siden august, den kunne da umulig være ret meget længere. Ja, sådan gik vi menige og tænkte og snakkede i al vor enfoldighed. Dagene gik den ene efter den anden med vagt og vagt i det uendelige. Det blev jul, juleaften og hele juleugen var jeg på kystvagt ved Køge, disse vagter varede altid en uge af gangen.

Et stykke tid efter jul blev vi flyttet fra kasernen og indkvarteret ude på landet. Det var en behagelig forandring, en af mine kammerater og jeg blev indkvarteret på en lille gård i Ramsømagle ved Gadstrup, hos et par ældre hyggelige mennesker, hvor vi efterhånden næsten følte os som børn af huset. Vi var helt fri for vagttjeneste, tiden gik med noget eksercits, med marchture og opøvelse i forskellige militære færdigheder. Vi skulle være der i en måned, og den gik hurtigt, alt for hurtigt, syntes vi. Nu skulle vi tilbage til Roskilde, ikke til kasernen, men indkvarteres rundt omkring i byen. Jeg blev indkvarteret hos en sadelmager i Hersegade, der skulle jeg bo alene. Dette bekom mig svært godt.

Jeg skulle snart igang med at tilrettelægge roearbejdet til sommer, hvis jeg altså skulle fortsætte som roentreprenør, og det skulle jeg da gerne, nu da jeg havde fået begyndt.

Det måtte selvfølgelig afhænge af, om jeg blev hjemsendt, man kunne da vist ikke være både soldat og entreprenør, nej det kunne man bestemt ikke. Men ingen troede da heller på, at krigen ville være

vinteren ud, selvfølgelig var vi hjemsendt inden foråret, det var da soleklart. Det var svære overvejelser, der var også det, at de fleste af de roedyrkere, Viggo og jeg arbejdede for sidste sommer, havde jeg lovet at komme igen til sommer, en del af de karle, vi havde haft sidste sommer, var også fæstede for kommende sæson. Hvad skulle jeg gøre, skulle jeg fortsætte, eller skulle jeg ikke????

Afgørelsen kunne ikke udskydes længere.----- Jeg valgte at fortsætte. Nu ville jeg få travlt, jeg ville gerne have udvidet området noget, jeg måtte se at komme i forbindelse med nogle landmænd på en eller anden måde. Her kom tilfældet mig til hjælp, en avismand havde hørt lidt om Jens Karl, havde kontaktet ham og skrevet en lille artikel i Roskilde Dagblad om, hvordan landmænd på Mørkøveggen fik passet deres roemarkers af roentreprenør Jens Karl Nygård. Dette indlæg vakte en del opmærksomhed, der kom et indlæg fra en kendt landmand, som slog til lyd for, at sådan noget kom igang. Nu tænkte jeg, at nu måtte jeg nok hellere blande mig lidt i dette.

Jeg skrev et lille indlæg, hvor i jeg forklarede, hvorledes sådan en virksomhed fungerede, fortalte, at jeg selv havde været roekarl hos Jens Karl, og at jeg sidste sommer havde påbegyndt en lille forretning i den stil på et område omkring Tølløse, og at det var min agt at udvide dette ind mod Roskilde i de kommende år. Dagen efter, at mit indlæg havde været i avisen, fik jeg en henvendelse fra formanden for Roskilde Amts Landboforening. Han meddelte mig, at på en nærmere angivet dag ville landboforeningen afholde sin generalforsamling på højskoleforeningen i Roskilde, om der ikke var mulighed for, at jeg kunne komme til stede og uddybe emnet nærmere. Jeg lovede så vidt gørligt at komme. Den dag, hvor mødet skulle finde sted, traf det sig så uheldigt, at mit kompagni skulle på marchtur, oven i købet var det forrygende snestorm ved paraden om morgenen. Jeg henvendte mig til premierløjtnanten, forelagde ham sagen i håb om, at der kunne findes en ordning, så jeg kunne blive sat til noget andet, således at jeg kunne tage del i mødet med landmændene. Det blev pure afvist. Han troede vist nok, at det var et trick, jeg ville anvende, for at slippe for marchtur i det grimme vejr, så der var ikke noget at gøre, jeg måtte med på marchturen. Da vi nåede ud til Store Karleby i Hornsherred, skulle der holdes hvil.

Nu var vores kaptajn kommet til, og jeg skyndte mig hen og fik

foretræde for ham, forklarede ham om dette møde i Roskilde, som det var mig så meget om at gøre at overvære. Han gav mig omgående fri, jeg kunne forlade kompagniet med det samme. Jeg blev glad, begyndte straks hjemturen, der var ikke tid til at holde hvil, jeg spiste min mad, medens jeg travede hjemad i snestormen. Jeg må indrømme, at jeg var træt, da jeg nåede hjem til mit kvarter. Jeg havde så sikkert regnet med, at når jeg kom til landevejen ved "Lindencborg", så skulle det være sært, om ikke der kom en vogn, jeg kunne køre med, - der kom bare ingen, ikke en eneste. Nå, i en fart fik jeg mig vasket og skiftet tøj og så hen på hotellet.

Lige da jeg skulle til at åbne døren til mødelokalet, hørte jeg formanden sige: "Ja, hermed er generalforsamlingen for såvidt til ende, der skulle ganske vist være kommet en roeentreprenør, for at fortælle os noget om dette arbejde, men jeg kan ikke se, at han er kommet. - Jo, der kommer han", sagde formanden, idet jeg kom ind ad døren. "Velkommen og værsgod" sagde han og pegede på talerstolen. Jeg gik op og afleverede mit noget korte og sammen-trængte indlæg, som jeg omhyggeligt havde gennemtænkt inden. Det var let at mærke på tilhørerne, at der var interesse for sagen. Formanden bad mig blive og tage del i det efterfølgende kaffebord, det kunne jo være, at der var en eller anden, der havde noget at spørge om, og det kunne der så blive lejlighed til. Det viste sig at være en god idé, ikke fordi der kom særlig mange spørgsmål, nej, landmændene ville have hakket roer. En ville have passet 3 td. land, en 5 td. land og så fremdeles. Inden jeg gik fra hotellet havde jeg tegnet godt 400 td. land roer, der skulle passes i den kommende sæson. - 400 td. land roer, der skulle bruges ca. 50 roekarle, mit store mål, dette med tiden at få en forretning, der i omfang kunne stå mål med Jens Karls, dette mål var pludselig nået, bare på en halv eftermiddag, det var næsten ikke til at tro, men det var rigtigt nok. Jeg var meget glad, da jeg gik hjem. Dagen efter, ja jeg må indrømme, at der sad en lille tanke et eller andet sted og gnavede, nemlig denne - hvad nu hvis du ikke bliver hjemsendt inden roesæsonen begynder, så står du vel nok kønt i det. Jeg afviste denne tanke som helt umulig, selvfølgelig var vi da hjemme inden den tid, krigen stod sikkert lige foran sin afslutning, det kunne enhver da se.

Jeg begyndte at planlægge arbejdet for sommeren, kørte ud og

Roekarlene.

Fra Landboforeningens Møde i Gaar.

Som omtalt fandt der i Gaar paa Landboforeningens Generalforsamling en lille Diskussion Sted om Roekarle.

Roekarleentreprenør Sørensen var kommen til Stede og gav forskellige Oplysninger og besvarede Spørgsmaal fra Medlemmerne.

Sørensen: Prisen bliver i Aar 47 Øre pr. 100 Favne for 2 Gange Hakning; det svarer til 25 Kr. pr. Td. Land, hvor Afstanden er 21 Tommer. For 3dje Lugning retter Prisen sig efter Arealets Tilstand. Arbejdet vil kunne gøres rettidigt med et Par Dages Frist. Der regnes kun med 8 à 9 Tdr. Land pr. Mand, og mange luger fra 10 til 12 Tdr. Land, saa Arealerne bliver ikke større, end der er Folk til. Jeg har allerede 28 Karle til kun 170 Tdr. Land, det er 10 overkomplet, og jeg faar daglig Tilbud paa Arbejdskraft. Optagning kan ogsaa besørges, naar Arealet er passende. Prisen for Optagning af Kaalrabi — med Maskine — er 8 Øre pr. 100 Favne med Tillæg af Hestekraft og Transport af Maskinen; for Runkelroer og Turnips 18 Øre pr. 100 Favne.

Chrf. Andersen spurgte, om Roekarlene ogsaa besørgede Kartofflerne.

Sørensen vilde overveje Spørgsmaalet.

Mejeriejer Tolstrup spurgte om Prisen for Saaning, 3 Lugninger og Optagning.

Sørensen kunde ikke i Aar paatage sig Saaning.

J. P. Nielsen, Veddelevgaard: Det er udmærket, hvis vi kan faa passet Roerne rettidigt; dog synes jeg, der bør betales pr. Td. Roer, saa er Karlene selv interesserede i Udbyttet.

Sørensen vilde tænke over Forslaget. De bedst passede Marker giver det største Udbytte og er lettest at holde.

Petersen, Gammelgaard: Det lader sig næppe gøre at betale efter Udbytte, thi derved kommer de, der har de bedst behandlede Marker, til at betale mest. Troede ellers, Roekarlene var gode, naar blot de kunde komme rettidigt.

J. P. Nielsen, Veddelev, troede nok, hans Tanker kunde realiseres.

Hermed sluttede Debatten.

besøgte de landmænd, jeg havde truffet aftale med, fik oplysning om, hvornår omtrent de plejede at begynde roehakningen, fik så vidt muligt forklaret hver husmor om, at aftalen var, at roekarlene skulle have kost og logi i den tid, de arbejdede på gården.

Det havde nemlig vist sig, at der året i forvejen var enkelte landmænd, der havde glemt at orientere deres koner om dette, og så blev hun gal, når der sådan pludselig kom to, tre karle, som var meget sultne og skulle have mad, og hun intet vidste derom.

**Roer
til Lugning.**

Roerealer til Lugning antages
af undertegnede, fortrinsvis paa Eg-
nen mellem Tølløse og Roskilde.
Johs. Sørensen.
For Tiden indtaldt til Sitrings-
Hjorten er min Adresse: 256, Sø-
rensen, 11. Batt. 2. Komp., Roskilde.

Annonce i Roskilde Dagblad 12.3.1915

Nu skulle der også fæstes en del flere karle, men dette gik meget nemt, jeg søgte karle gennem nogle blade, og fik mange flere tilbud, end jeg havde brug for.

Den militære tilværelse forløb også som sædvanlig, vagt, eksercits og marchture, og vi blev stadig indkvarteret, snart i byen, snart på landet, en enkelt gang på kasernen.

Forresten fik jeg her en god post. Det var sådan, at den befalingsmand, der ordnede alt det med indkvarteringerne, han skulle have en mand stillet til rådighed, og det blev så mig. Så sad han enten hos sognefogeden eller på en kro og førte bøger og lister, og jeg gik rundt og fordelte indkvarteringerne. Herved kom jeg i kontakt med mange mennesker, fik mange gode kopper kaffe og kunne altid finde et godt kvarter til mig selv. Ind imellem udnyttede jeg al min fritid til at forberede den kommende roesæson.

Jeg havde efterhånden fået kontakten alle roedyrkerne, og også fået fæstet det fornødne antal karle. Alt dette medførte temmelig meget skriveri og bogføring, alt sammen noget, der var vanskeligt at holde

sammen på, når vi sådan flyttede fra det ene kvarter til det andet. Jeg lejede mig derfor et værelse i udkanten af Roskilde, her kunne jeg have mine ting, og her kunne jeg ty til, når lejlighed gaves, og ordne mine ting i fred og ro. Jeg skulle jo alligevel have et sted at være, når jeg blev hjemsendt og skulle passe min forretning som roeentreprenør. Jeg fik lagt telefon ind, og syntes, at nu var jeg klar til at tage fat på roearbejdet, der var bare det, at der stadigvæk ikke var tale om nogen hjemsendelse af min årgang. Tiden gik, vinteren var snart forbi, og stadig ingen udsigt til hjemsendelse. Da vi nåede maj og stadig intet hørte om hjemsendelse, måtte jeg acceptere den bitre tanke, at jeg nok ikke blev hjemsendt til roesæsonen begyndte, og hvordan skulle jeg så klare det hele? Jeg var klar over, at jeg måtte se at finde en solid mand, der kunne hjælpe mig med arbejdet.

Jeg kontaktede min gamle makker fra før, men han havde købt ejendom og skulle giftes, men han meddelte mig, at hans bror Holger, der også havde været roekarl, muligvis kunne komme. Da det var nødvendigt for mig at få en mand, der kendte noget til dette arbejde, så aftalte jeg med ham, at han skulle komme. Jeg var nu klar over, at der ingen hjemsendelse blev for mit vedkommende, jeg sendte bud efter Holger Jensen og fik ham installeret på mit værelse på Ringstedvej. Samtidig fik jeg en aftale med de roedyrkere, der havde telefon, at de skulle holde mig orienteret om, hvornår omtrent deres roer ville være tjenlige til at hakke, og jeg fastsatte en bestemt tid, fra klokken 7-9 hver morgen, hvor de kunne ringe og være sikker på at træffe nogen.

Det blev så Holgers vigtigste opgave at passe dette samt at modtage karlene og få dem dirigeret hen til de rigtige steder. Samtidig skulle han også føre tilsyn med, at de gjorde arbejdet rigtig. Her kneb det lidt, han var ligesom ikke rigtig myndig nok til at vejlede karlene på den rigtige måde. Befalingsmændene i mit kompagni var dog særdeles forstående. De hjalp mig på forskellig måde, blandt andet når der skulle udtages mandskab til vagt, der fik jeg flere gange nattevagten på regimentskontoret. Det var en særdeles eftertragtet vagt, den varede fra kl. 7 aften til kl. 7 morgen, og den nat, hvor vi skulle på vagt om aftenen, havde vi fri om eftermiddagen, så gav kaptajnen mig også fri om formiddagen, ligeledes den morgen vagten sluttede, da havde man fri om formiddagen, og jeg fik også fri om eftermiddagen,

to dage, jeg reddede mig på den konto, og vagten var nem, det var den eneste vagt, hvor man måtte sove, der var en sofa til det samme, man skulle bare have spændt en summer for det ene øre, så man altid vågnede, når telefonen ringede.

Engang, hvor jeg egentlig skulle have været på kystvagt i Køge, blev den ombyttet med en køkkenvagt, begge vagter varede en uge adgangen, i køkkenet fik jeg overdraget brødmagasinet. Mit arbejde der bestod i at holde rummet rent og pænt, tage imod brød, når bageren kom med brød hveranden dag, lægge det på plads, skære det i skiver, og pakke det på bakker klar til at sætte på bordene. Jeg skulle skære ialt 350 rugbrød og 15 franskbrød i skiver hver dag, endvidere skulle jeg møde til spisetiderne og sætte brødbakkerne på bordene, samt fjerne dem igen efter måltiderne. Når jeg så begyndte ved femtiden om morgenen og skyndte mig så meget, jeg kunne, så var jeg færdig omkring kl. 10, og så havde jeg hele dagen til min rådighed, bortset fra dette med brødbakkerne, men der var altid en eller anden af mine kammerater, der ville klare det for mig.

Ved hjælp af min lille motorcykel, (som jeg fik anskaffet året forud), kunne jeg nå langt omkring sådan en dag. Da så landboforeningen ansøgte ministeriet om at give mig en ekstra ferie, ja så gik det slet ikke så galt med min virksomhed, som jeg havde frygtet. Men uden den ualmindeligt gode forståelse og hjælpsomhed fra mine foresattes side var det aldrig gået.

Jeg kunne have lyst til at fremdrage et enkelt eksempel, der viser lidt om mine foresattes forståelse for min situation. Vi var i lang tid indkvarteret dels i Roskilde by, dels på kasernen, nu skulle vi i kvarter i nærheden af Ringsted. Vi skulle marchere dertil og ville så få fri om eftermiddagen. Dagen før kørte jeg min motorcykel dertil, og da vi så ankom og fik spist middag, skyndte jeg mig afsted, jeg skulle ud i Hornsherred, der var lidt vrøvl med nogle karle der, som jeg måtte se at få bragt i orden, og der var flere steder, som jeg gerne skulle nå. Det blev aften, inden jeg nåede byen, hvor vi var i kvarter. Lidt uden for byen mødte jeg vores kaptajn, der var ude og ride en lille aftentur, hesten blev bange for motorcyklen, sprang over grøften og ind på marken, nå det kunne jeg ikke gøre noget ved, han kunne jo holde ordentlig på sin krikke, så jeg fortsatte til den gård, hvor jeg skulle bo.

Kort efter kom kaptajnen ridende ind i gården. Nå, tænkte jeg, nu er han nok alligevel vred over det med hesten, men det var han ikke, han skulle bare tale med en officer, som også var indkvarteret der, han var venlig, spurgte hvor langt jeg havde været omkring, det fortalte jeg ham, så sagde han godnat og tak, fordi jeg havde holdt ved hans hest. Dagen efter var vi på øvelse, da vi holdt hvil, kom der bud, at jeg skulle melde mig hos kaptajnen. Jeg skyndte mig derhen. "Ja" sagde kaptajnen, "de fortalte mig jo i aftes, hvor langt de havde været omkring, jeg kan se, at det er langt uden for området her, jeg har undersøgt, om de havde den beordrede tilladelse hertil, det har de ikke haft, og dermed begået en meget alvorlig overtrædelse af de givne ordrer". Det slog ned i mig som et lyn, for søren da også, det havde jeg fuldstændig glemt, vi måtte jo ikke forlade det område, hvor vi var indkvarteret, ikke uden særlig tilladelse. Jeg var langt nede, da jeg gik tilbage til min deling, jeg havde aldrig været straffet før, og nu var det helt sikkert, at jeg blev det, det var vist noget med mørk arrest og vand og brød, nu havde jeg da ødelagt det hele for mig selv, for det var ikke alene det med arresten, det var lige så meget det, at efter sådan en brummetur kunne jeg ikke regne med selv den mindste smule ekstra frihed.

Jeg kunne ikke spise noget af min madpakke. Der kom bud, jeg skulle til kaptajnen igen. Da jeg meldte mig stod kaptajnen i samtale med de andre officerer, han meddelte mig, at de havde drøftet sagen. Ganske vist var det en alvorlig forseelse, jeg havde gjort mig skyldig i, men de forstod også i nogen grad den vanskelige situation, jeg befandt mig i, - dette både at være soldat og have mange folk i arbejde. De godtog også min forklaring, at det var en forglemmelse, det med tilladelsen. Derfor ville han afgøre sagen på den måde, at jeg undgik straf, og for ikke at risikere en ny forglemmelse, så ville jeg få en skriftlig fast tilladelse til, uden for tjenesten, at forlade kantonementet, når jeg havde brug derfor. Det er mig ikke muligt, at beskrive de følelser, der gennemstrømmede mig, da jeg fik den meddelelse, jeg tænker nok, at jeg har set temmelig fåret ud, der var først forundring, så lettelse og tilsidst glæde, men først og sidst en ganske ubeskrivelig beundring for min kaptajn, der evnede at løse denne, for mig så alvorlige sag, på en menneskelig og forstående måde. Jeg vil aldrig nogensinde kunne glemme denne hændelse.

Vi var nu på højden af roesæsonen, jeg fik mine bevilligede tre ugers ekstra ferie, Holger passede regnskab, og de karle, der var inden for det nærmeste område, mens jeg særligt tog mig af dem, der var længere ude. Arbejdet med roerne gik planmæssigt og uden større vanskeligheder. Megen tid sparede jeg ved en aftale, jeg havde med en af mine kammerater, den gik ud på, at han i roesæsonen, for en mindre betaling skulle holde mit tøj og våben i orden, og den tid, jeg derved sparede, kunne jeg udnytte på roearbejdet. Han passede dette særdeles godt, og jeg sørgede altid for at blive indkvarteret sammen med ham, dette kunne lade sig gøre ved det, at jeg selv var med til at ordne indkvarteringerne.

Vi var færdige med roearbejdet sidst i juli måned, og samtidig hørte vi de første rygter om, at nu var det snart vor tur til at blive hjemsendt. Så vidt jeg husker, blev vi så hjemsendt lige først i oktober måned.

TILBAGE TIL STRANDGÅRD - OG ASTRID GRØNNING

Da vi var afmønstret, tog jeg hjem til mine forældre i Hundie, der kunne nok blive lidt at hjælpe min far med. Det blev dog ikke til ret meget, for kort efter at jeg var kommet hjem, kom Peder Hansen fra Strandgård, han ville gerne, om jeg ville komme og hjælpe dem, deres husmand var syg, og der var vist nok en af karlene, der havde dårlig arm, og de var langt fra færdige med at køre roer sammen, så de trængte hårdt til en hjælpende hånd. Jeg var svært villig, der var ingen steder, jeg hellere ville arbejde end på Strandgård, og et par dage efter flyttede jeg dertil. Det var helt rart at komme i sin gamle plads igen, det følte så hjemligt, og snart var jeg i den gamle gænge igen. De folk, der var på gården, var alle unge fornøjelige mennesker, som jeg hurtigt kom i kontakt med. De fortalte mig bl.a., at nu til november skulle de til at gå i aftenskole, lærerinden fra den nærliggende skole holdt aftenskole for egnens unge mennesker, de fortalte også, at det var den samme lærerinde, som kom til skolen den sommer, da jeg rejste fra Strandgård, og at hun havde holdt aftenskole hver vinter siden. Jeg tænkte, at det da kunne være helt fornøjeligt at komme med i aftenskole, selv om jeg ikke kunne følge den hele vintren, jeg skulle jo også tænke på den kommende roesæson.

Da aftenskolen begyndte, meldte jeg mig ind, jeg kendte ikke meget

til lærerinden, men det viste sig snart, at vi havde mange fælles interesser. Hun var bl.a. medlem af noget, der hed Roskilde Ungdomsforening, der var sammenkomst to gange om måneden der, det varede ikke længe, før jeg var overtalt til også at deltage der, og dermed fulgte endnu flere fælles interesser. Der var en del forskel fra undervisningen på frk. Johansens tid til nu. Foruden regning og dansk lagde frk. Johansen særlig vægt på tegning og sluttede som regel af med oplæsning af et eller andet skuespil. Astrid Grønning lagde også megen vægt på dansk og regning, derimod ikke så meget på tegning og skuespil, men på litteratur, hvor hun som regel læste et afsnit af en eller anden forfatter, og som noget for de fleste af os helt nyt, afsluttede hun de fleste aftener med en halv times sanglege. Det var både festligt og fornøjeligt, og deltagerne var glade for det.

Lærerinden var i besiddelse af mange bøger, nogle gange lånte jeg en eller anden bog af hende. Jeg ville gerne læse, men havde ikke ret mange bøger selv. Så var der også det, at når bogen var læst, ja så skulle den jo da også leveres tilbage. Hvad var mere nærliggende, end at jeg gik hen i skolen med den en aften for personligt at aflevere den og sige pænt tak for lån. Astrid Grønning var altid så gæstfri, og vi fik mange gode samtaler ved disse lejligheder.

På Strandgård gik arbejdet sin jævne gang, vi var nu nået over nytår, og der var ikke særlig meget arbejde, der skulle udføres, jeg tænkte lidt på at flytte hjem til Hundie, men Peder Hansen bad mig om at blive så længe som muligt, den stille tid kunne jeg udnytte ved at deltage i et maskinkursus for landmænd. Dette kursus blev netop afholdt i disse dage på Teknologisk Institut i København. Jeg kunne blive boende på gården, så var der jo lidt kortere end fra Hundie, hvis jeg ville cykle frem og tilbage. Jeg meldte mig omgående til dette kursus, og dette fik jeg megen fornøjelse af. Samtidig kunne jeg også følge timerne i aftenskolen, den ville jeg nødig gå glip af. Jeg husker, at jeg havde lånt en bog af Astrid, der var temmelig omfattende, og det varede temmelig længe med at få den læst, jeg savnede den aften, hvor jeg byttede bog. Ja så fandt jeg da ud af, at jeg da vist godt kunne gå derhen alligevel, og det gjorde jeg, blev godt modtaget som sædvanlig, og vi havde en dejlig aften. Jeg må indrømme, at det blev til flere aftener både med og uden bogbytning.

Desværre var der et par damer i nabolaget, der havde bemærket,

at jeg kom der, og de var blevet frygteligt forargede over, at lærerinden sådan modtog herbesøg. Tilfældigt hørte jeg om dette forfærdelige, som de to damer havde været vidne til, derfor gik jeg en aften hen til skolen for at forberede Astrid på, hvad hun kunne vente at høre. Astrid svarede, at hun var aldeles ligeglad med, hvad sådan et par sladre-kællinger var forargede over, og hun ville under ingen omstændigheder lade deres sladder få nogen som helst indflydelse på, hvem hun kunne modtage i skolen. Jeg var glad for dette djærve svar, og vi var enige om fuldstændig at ignorere de to damer og deres sladder, og det gjorde vi. Forresten kan jeg lige så godt fortælle, at der ikke gik ret lang tid, før Astrid og jeg blev aldeles klar over, at vi jo slet ikke kunne undvære hinanden, og det tog vi omgående til efterretning.

Da mit maskinkursus på Teknologisk Institut var forbi, begyndte et lille kursus i jernbeton, som også skulle holdes samme sted. Jeg havde en vældig interesse i dette og mente nok at kunne afse tid til at tage det med, og det gjorde jeg så.

ENTREPRENØR

Da disse kurser var afsluttet, var det på høje tid at få begyndt på forberedelserne til roesæsonen. Jeg flyttede til Roskilde og tog ophold på det værelse, jeg havde på Ringstedvej. Så var der en tid, hvor der var travlt med at fæste karle og få alt lagt tilrette, så der var klart til roesæsonen. Der var dog ikke mere travlt, end jeg kunne følge de få gange, der endnu var aftenskole, så det var godt nok.

Jeg havde også en del spekulationer over, hvad jeg skulle beskæftige mig med udenfor roesæsonen. Jeg havde meget stor lyst til at beskæftige mig med grundforbedring, havde også en tid flittigt studeret en del bøger, jeg havde lånt om emnet. Men jeg kunne også se, at der ville blive vanskeligheder. Der var nemlig nogle solide gamle drænmestre der på egnen, som landmændene havde tillid til, og som det ville blive vanskeligt at konkurrere med. En tid talte Astrid og jeg om, at jeg muligvis skulle købe et lille stykke jord i nærheden, hvor jeg kunne dyrke nogle grøntsager ligesom far, og at vi så byggede et hus der. Det skulle være så rummeligt, at der foruden beboelse også blev en rummelig skolestue, hvor Astrid kunne fortsætte som lærerinde. Vi drøftede sagen med bestyrelsen for skolen, og de

var meget interesserede, de ville gerne beholde Astrid som lærerinde så længe som muligt.

Et passende jordstykke var til salg for en rimelig pris, en bygmester tegnede huset og regnede ud, hvad det skulle koste, men da det viste sig, at opførelsen af huset ikke kunne gøres for under 4000 kroner, så syntes både vi, og dem vi rådførte os med, at så vældig en sum kunne vi ikke forsvare at binde an med, og så blev den plan opgivet.

Jeg fik overdraget arbejdet med sænkning af vandstanden i en mose i Skibby, samt udførelsen af et par mindre drænarbejder. Da vi var færdige med roesæsonen, tog vi fat på disse arbejder. Jeg beholdt et par af roekarlene, antog et par mand i Skibby, og med disse fire mand tog vi fat på at grave og rørlægge den 1700 meter lange rørledning, der skulle sænke vandstanden i den omtalte mose i Skibby.

Først i august holdt jeg fri i nogle dage, jeg ville til Jylland og besøge Astrid, der tilbragte ferien hos sine forældre der. Jeg tog med skib fra København og til Århus, og skulle så cykle resten af vejen. Det blev noget af en overraskelse for, da jeg begyndte denne cykletur, så lange bakker som her fra havnen ad Randersvejen havde jeg dog aldrig set før, det gik opad og opad i det uendelige. Først da jeg kom i nærheden af Skejby begyndte det at gå nedad igen, men så var det atter opad, tilsyneladende i det uendelige, jeg havde aldrig set andet end de korte, runde bakker på Sjælland, derfor så dette mig næsten uoverkommeligt ud.

Jeg masede mig dog videre, og et stykke ude mødte jeg pludselig Astrid, hun var kørt ud for at møde mig. Det hjalp svært, det var som om, det var lettere at forcere bakkerne, nu da vi var to, eller var bakkerne måske mindre? Jeg ved det ikke, i hvert fald gik det lettere. Snart nåede vi til det sted hvor Astrids forældre boede, og der var godt at være. Astrids forældre var et par særdeles elskelige mennesker, som jeg hurtig kom i god kontakt med. De få dage gik hurtigt, alt for hurtigt, der var så meget at se i omegnen, og Astrid ville gerne vise mig det hele, men jeg måtte jo også tænke på det, jeg var igang med der hjemme. Kort før, vi var færdige i Skibby, kom der et vigtigt bud til mig fra Ishøj.

DAMPTÆRSKEVÆRK

Året før havde en del landmænd, 19 ialt, dannet et aktieselskab og købt et stort selvkørende damptærskværk. En ung dygtig smed fra Ishøj blev uddannet til at køre og passe dette, det var også gået særdeles godt, og de var godt igang med tærskarbejdet for i år, men nu var den unge mand pludselig blevet syg, og var død i løbet af ganske få dage, og nu stod de meget vanskeligt i det, om jeg da ikke kunne komme og hjælpe dem, i det mindste til de kunne få oplært en ny mand. Peder Hansen på Strandgård havde anbefalet mig og fortalt at jeg havde været på kursus, og der bl.a. også lært at passe en dampmaskine, om jeg da ikke kunne komme? Vi var snart færdige med arbejdet i Skibby, så jeg lovede at komme. Der kom en montør fra København for at sætte mig rigtig ind i brugen af dette ret store maskineri. På instituttet havde jeg godt nok lært at passe en dampmaskine, men det var en ganske lille en, der stod fast på samme sted.

Denne, jeg nu skulle køre med, var meget større, og så var den selvkørende, selve tærskværket var også stort, ilægningen var på 62 tommer, og den normale arbejdsydelse var på ca. 30 tdr. korn pr. time. Dernæst var der en presser til halmen og en transportvogn til alle de løse dele, der skulle føres med, så det blev næsten et helt tog, når vi skulle flytte, og jeg fik alle disse dele koblet sammen. Det var ikke altid let at køre på de smalle veje med de mange sving, men det gik nu meget godt.

Det, der voldte den største vanskelighed, var at skaffe egnet brændsel til at fyre med. Maskinen var beregnet til kulfyring, men kul var vanskeligt at skaffe på grund af krigen, det var kun små partier, der kunne fås. Der kunne skaffes nogle koks, men det kunne godt være vanskeligt at holde den rigtige spænding med koks. Jeg husker et sted, hvor vi var, vi havde tærsket et par dage og kunne gøre færdigt på en dags tid, men så slap brændselet op. Manden kunne ikke skaffe noget, han ville gerne være færdig, hvad skulle vi gøre? Manden foreslog, om vi ikke kunne prøve med træ, han havde mange træer rundt omkring.

Vi forhørte os hos et kyndigt firma, om dette kunne lade sig gøre, men de svarede, at det kunne det ikke, og da slet ikke med nyfældet træ. Jeg havde hørt noget om, at asketræ godt kunne brænde nyfældet. Vi blev enige om at forsøge. Efter nogle mere eller mindre heldige

forsøg fandt vi ud af at give fyret det rigtige træk, og så gik det fint. Vi tærskede 30 tdr. hvede i timen, så det var vældigt godt. Vi blev færdige, og manden var glad, men det kostede to meget store asketræer. Så tærskede vi videre, dag efter dag, tærskeselskabet havde stadig ingen ny mand fået uddannet, så jeg fortsatte. Jeg vidste, at jeg igen i november ville blive indkaldt til militærtjeneste, så det gjaldt om at nå så meget af tærskningen som muligt inden den tid.

SOLDAT IGEN

Sidst i november blev jeg indkaldt igen, men kun for 2 1/2 måned, det var da til at se en ende på. Da vi var indkaldt, var iklædt og udrustet til rigtige soldater igen, så var det som sidst, vi var indkaldt vagt, eksercits og vagt igen. Dog kom der efter nogen tid noget nyt til. Der blev anlagt en forsvarslinie, den såkaldte Tune-stilling, den skulle gå fra Køge Bugt til Roskilde fjord, der blev vi en overgang sendt ud visse dage om ugen, for at grave skyttegrave, sætte pigtråds spærringer og bygge beskyttelsesrum. Det var ikke altid rart arbejde, men det var afvekslende, og vi blev bestemt ikke overanstrengt. En ganske kort tid var vi indkvarteret på kasernen, den øvrige tid var vi indkvarteret dels på landet og dels i Roskilde. Jeg var som før behjælpelig med at indkvartere.

Min gode kammerat, nr. 52 og jeg havde i nogen tid været på en lille gård i Gadstrup, nu skulle vi til Roskilde. Jeg foreslog 52, at vi denne gang skulle prøve at bo hos rigtig fine folk. Jeg vidste fra før, at de lidt finere folk i Roskilde sjældent fik mere end een mand i kvarter, til gengæld blev det gerne officerer, men jeg vidste også, at vi ikke havde officerer nok til alle de, der skulle have een mand. 52 anbragte jeg hos en lektor ved byens lærde skole, han boede i et stort hus i byens udkant, det var meget fornemt. Selv indkvarterede jeg mig hos en ældre pensioneret skoleinspektør i Sct. Jørgensbjerg. Det var tøjvej og sjask, den dag vi marcherede fra Gadstrup til Roskilde, så vi så ikke særlig godt ud, da vi nåede Roskilde. Da vi havde spist middag på kasernen, skulle vi ud i byen og finde vore kvarterer, 52 til sin lektor og jeg til skoleinspektøren. Denne boede i en ret stor hvid villa, der lå inde i en stor have.

Jeg ringede på, en husassistent lukkede op, og fruhen kom og bød mig særdeles velkommen, viste mig hen til en bred trappe, der førte

op ovenpå, og forklarede, at mit værelse var deroppe. Jeg skævede forlegent fra mit eget snavsede ydre til den skinnende hvide trappe med den brede løber, jeg kunne da ikke trave derop, som jeg så ud. Forsigtigt spurgte jeg fru, om de da ikke havde et andet værelse, eventuelt i kælderen, så jeg ikke risikerede at snavse mere til end nødvendigt. Fruen svarede, at det havde de nok, men jeg skulle nu bo ovenpå, men hvis jeg gerne ville, så var der rigelig plads i kælderen, til at jeg kunne anbringe mine støvler og anden udrustning der. Det blev jeg glad for og fik hurtigt mine ting anbragt. Fruen viste mig derefter værelset, hvor jeg skulle bo. Jeg tror nok, at jeg måbode lidt til at begynde med, jeg havde aldrig set et så fornemt værelse før, der var badeværelse til, tykke tæpper på gulvet, en bred seng ved den ene side. Værelset var stort, lyst og rummeligt, der var dejlige møbler, skrivebord, dybe lænestole, en bred sofa, hvortil fru hentede et dejligt tæppe, som jeg kunne bruge, når jeg ville hvile mig på sofaen. Jeg var lige ved at synes, bare det ikke havde været slet så fornemt.

Fruen inviterede til kaffe i stuen, der skulle jeg hilse på hendes mand, skoleinspektøren. Han var ligeså elskværdig, jævn og ligefrem som fru. Han hed Poulsen, og jeg husker ham som en ældre mand med et stort hvidt hår. Han var ualmindelig åndsfrisk og meget interessant. Han var insektsamler, havde været det hele sit liv. En hel stue var fyldt med insekter, her sad de på tavler, i store glasskabe, som nåede fra gulv til loft, der var mange tusinde både fra ind- og udland. Da jeg havde vænnet mig til de fornemme forhold, befandt jeg mig vældigt godt i mit nye kvarter.

Værre var det med min kammerat 52. Lektoren ville ikke have 52 boende i sit store hus, nej, han havde lejet et værelse ude i byen til 52, havde det så endda været et godt værelse, men det var det ikke. Jeg fulgte med 52 hen for at se det, og det var under al kritik. Værelset var på et loft over en forretning med isenkram. en smal gang fra trappen til værelset, hvor der på begge sider var stablet kasser med glasvarer, nedpakket i halm (yderst brandfarligt), døren kunne ikke lukkes. I værelset var der en seng, et bord og en stol, bordets ene ben var erstattet med en trækasse. Jeg var meget ked af det, det var jo mig, der havde ordnet indkvarteringen, jeg kunne ikke gøre andet end indmelde sagen for kompagniet, men det var 52 ked af, han var bange for, at der skulle blive for meget vrøvl deraf.

Jeg var i vildrede med, hvad jeg skulle gøre, men en dag nævnede jeg sagen for Fru Poulsen, hvor jeg boede. Hun blev meget vred, "det kan den lektor ikke være bekendt", erklærede hun, "ham, der både i tide og utide taler højt om konge, folk og fædreland, og så kan han ikke huse en enkelt soldat, fy da for pokker. - Lad de bare være med at indmelde den sag, men nu går de omgående hen og henter deres kammerat, imedens sætter vi en ekstra seng herind, i kan sagtens være her begge to, - men jeg skal huske lektoren." Det kan nok være, at 52 blev glad, det blev jeg da også, men for en sikkerheds skyld nævnede jeg sagen for min delingsfører, som lovede at holde et vågent øje med lektoren ved fremtidige indkvarteringer.

Den sidste tid, vi var hos Poulsens, var vinteren ret streng, det var koldt at gå vagt. Fru Poulsen strikkede lange vanter til os, og når den ene af os var på vagt, så blev ham, der var hjemme, om aftenen sendt ud med en kande kakao til ham, der var på vagt. Det var et smukt træk af Fru Poulsen, hun var næsten som en mor for os. Det var helt vemodigt, da vi skulle derfra, det hjalp dog på det, at vi samtidig skulle hjemsendes. Jeg kan dog nævne, at jeg, i al den tid jeg efter min hjemsendelse var i Roskilde, holdt forbindelsen vedlige med familien Poulsen på Sct.Jørgensbjerg.

TILBAGE SOM ENTREPRENØR

Efter hjemsendelsen flyttede jeg ud på mit værelse på Ringstedvej, det var nu på tide at få begyndt tilrettelæggelsen af den kommende roesæson. Der skulle træffes endelige aftaler med landmændene og der skulle fæstes karle og meget andet. Der var også lidt gravearbejde fra efteråret, der skulle afsluttes. Det var forlængst forår, inden jeg var færdig med dette.

Jeg fik brev fra godsforvalteren på Clausholm, det var om et ret omfattende afvandingsprojekt, der skulle udføres på godset der, om jeg ville se på det og eventuelt give et tilbud på udførelsen. Clausholm er en herregård, beliggende tæt ved det sted, hvor Astrids forældre boede, og godsforvalteren oplyste, at det var fra dem, han havde viden om, at jeg ønskede at beskæftige mig med den slags arbejde. Jeg rejste til Jylland for at se på planerne og terrænet ved Clausholm. Ved samme lejlighed besøgte jeg da også mine svigerforældre, de var mægtig optaget af det omtalte arbejde, og det var jeg såmænd også.

Astrids forældre agiterede stærkt for, at jeg skulle droppe alt det på Sjælland, og så nedsætte mig som dræningsentreprenør på egnen der, de syntes, alle muligheder var til stede.

Det store projekt på Clausholm var jeg omtrent sikker på, Randers amt skulle efter sigende være det mest vandlidende amt i Danmark, så det var da indlysende, at det var det helt rigtige sted at slå sig ned. Jeg var nu ikke helt enig med dem heri, men jeg forstod dem sådan set godt. De var et par ældre mennesker, helbredet var langt fra godt, det var forståeligt, at de gerne ville have flyttet mig herover, for på den måde at få deres eneste datter hjem i nærheden. Men jeg havde jo også mit roearbejde at tænke på. Arbejdet på Clausholm kunne jeg godt tænke mig at binde an med, det skulle først påbegyndes efter høst, det var næsten udelukkende tørvejord at arbejde i, og der var ingen større dybder at grave, der var rigeligt med arbejdskraft på egnen, så det var næsten et helt ønskejob at få, sådan til at begynde med.

Jeg rejste hjem til Roskilde, gennemgik planerne fra Clausholm endnu en gang og sendte et tilbud på arbejdet til godsforvalteren.

"ROEFOLKET"s SOMMERUDFLUGT

Så var det imidlertid nået så langt hen, at det var tid til at begynde roearbejdet. Roerne var de fleste steder sået tidligt det år, så allerede midt i maj var vi i fuld gang med hakningen. Vejret var det bedst tænkelige, og arbejdet gik forbavsende godt. Jeg tænkte ofte på Jens Karl, han var stadig mit forbillede, nu havde jeg de 400 tdr. land at passe og de 50 karle, som Jens Karl anså for det ideelle for en roeentreprenør. Nu manglede jeg egentligt kun det såkaldte "Roekarlenes sommermøde", for at det hele var som Jens Karls virksomhed. Jeg grundede en del over dette, men kom til det resultat, at dette kunne jeg ikke klare. Men hvad med en fælles udflugt både for roekarle og roedyrkere?

Jeg drøftede sagen med nogle af landmændene, som syntes, at det var en god idé. Så tænkte jeg, om ikke en sejltur fra Roskilde til Frederiksværk ville være en passende tur. Der var en lille dampskibsrute, der nogle dage om ugen sejlede til Gershøj i Hornsherred. Jeg vidste, at skipperen hellere end gerne ville sejle en sådan tur en af de ledige dage, så jeg kontaktede ham og aftalte det videre fornødne. I

Frederiksværk aftalte jeg med en vognmand, at han skulle møde ved havnen og køre os til et badehotel i Liseleje ved Kattegat, hvor vi kunne få kaffe og øl og spise vore medbragte madpakker. På et hotel i Frederiksværk fik jeg aftalt om middag. Så var der ikke andet end igen at få talt med en musiker, vi var da nødt til at have musik med på en sådan tur. Det blev også klaret, og så var der vist ikke mere, der skulle ordnes.

Det var ikke alle roedyrkerne, der kunne afse tid til at tage med, der var hø og andre ting, der skulle passes. Heller ikke alle karlene ville med, der var nogen, der hellere ville blive hjemme og tjene penge på roearbejdet end tage på udflugt, men de fleste af landmændene tog deres koner med, enkelte af karlene kendte en pige, de gerne ville have med, og Astrid havde jeg for længst orienteret om turen, hun skulle rigtigt nok også med, så vi var en hel pæn lille flok, der mødte ved havnen i Roskilde den dag udflugten skulle være.

Skipperen havde pyntet skibet med flag både for og bag. Og da vi stævnedes ud af havnen i det dejligst tænkelige sommervejr, og vores orkester (4 hornblæsere) stod i forstavnen og blæste "Danmark dejligst vang og vænge", og alle sang med, ja da var det virkelig festligt. Denne sejltur ud gennem Roskilde Fjord, den var faktisk en oplevelse, en såre skøn oplevelse.

Da vi nåede Frederiksværk, holdt vognmanden ved havnen med syv hestetrukne køretøjer, og i dem fortsatte vi til Liseleje, hvor vi fik slukket tørsten og spist vor medbragte mad. Så var det med at nyde livet, nogle badede, andre dansede, og atter andre foretrak en lille middagslur under et skyggefuldt træ. Så var der kaffebord, og da det var forbi, var vi nået langt hen på eftermiddagen. Vi steg til vogns og kørte tilbage til Frederiksværk, hvor vognmanden læssede os af på et nærmere aftalt sted, og derfra vandrede vi en lang tur gennem skoven ad idylliske skyggefulde stier, der var så ideelt anlagt, at de sluttede lige akkurat i haven til det hotel, hvor vi skulle spise middag.

Jeg havde en aftale med en fotograf, at han skulle komme her og fotografere os inden middagen, men han havde misforstået tidspunktet (hævdede han da), så vi måtte vente noget på ham. Nogle af deltagerne ville benytte lejligheden til at slentre lidt hen i byen, for at se lidt

Her sender jeg jer et Billede fra min Udflugt, som Astrid og jeg sammen med nogle faa Roedykere og en 18-20 Roekarle foretog til Frederiksværk og Omegn. Jeg forsøger mig lidt som amatør Fotograf - og billedet her er eget fabrikat, jeg har kun ikke taget Pladen, da jeg skulle med på Billedet.) De bedste hilsener Johannes Sørensen (Teksten på bagsiden af billedet)

på den, og det medførte, at da fotografen endelig hæsblæsende kom og havde uha så travlt, så travlt, så kunne vi ikke finde alle dem, der var gået hen i byen, så der kom til at mangle nogle på vort billede. Så kom tjeneren og meddelte, at middagen var klar, og vi gik til bords. Middagen varede vel 1 1/2 til 2 timer, vil jeg tro, og da den var slut, var det tid at tænke på hjemturen. Vi vandrede til havnen, hvor skipperen lå klar med skibet, og medens vore hornblæsere blæste et langt farvel til Frederiksværk, hvor vi syntes at have tilbragt en aldeles dejlig dag, stævnede vi ud af havnen, ud på fjorden, hjem mod Roskilde. Det var en dejlig aften, fjorden lå blank som et spejl, solen sank langsomt ned bag Nordskoven, en særlig smuk solnedgang, vore musikere spillede, og de, der ikke endnu havde brugt alle deres kræfter, dansede lystigt på dækket.

Dog, ingen roser uden torne, siger man. Da vi var godt halvvejs hjemme, trak nogle vældige regnskyer op, og regnen øsede ned, og da vi kom til Roskilde, da blev det en hastig afsked, det var for hver især med at nå til vejs ende. Dog var vi enige om, at vi, til trods for den fugtige slutning, havde haft en festlig og fornøjelig dag.

ETABLERING I JYLLAND OG BRYLLUP

I Jylland var der jo en mulighed for at skabe en virksomhed, baseret på grundforbedring, der var kun en eneste entreprenør inden for vid omkreds, der beskæftigede sig med dette arbejde, han var oven i købet ikke ret velagtet blandt landmændene her på egnen, så der var jo visse muligheder. Det var slet ikke let at tage en bestemmelse, vi drøftede sagen igen og igen, og om efteråret tog vi så den endelige afgørelse. Vi ville droppe Sjælland og flytte til Jylland. Roearbejdet afhændede jeg til min bror, og den 28. november 1917 flyttede jeg her til Tustrup Vase med fast bopæl her. Astrid kunne først komme til maj, da hun havde 6 måneders opsigelse. Det var jo meningen, at vi skulle overtage mine svigerforældres hus og indrette lejlighed i en del af det ubrugte husrum, der fandtes her, så regnede jeg med, at jeg kunne udføre en del af det arbejde, der skulle gøres i den anledning. Astrids forældre var meget glade for den afgørelse, vi havde taget, og en af de første dage, jeg var her, ville svigerfar have, vi skulle se at få skrevet papirer på huset, for som han sagde,

hvis han stadig stod som ejer, så var han bange for, at jeg var tosset nok til at komme rendende og spørge om forlov, hver gang der skulle flyttes en væg eller laves hul til en dør eller et vindue. Derfor var det bedst, at vi fik skrevet skøde, så det var mig, der var ejer, så kunne jeg gøre, som jeg ville, og var meget friere stillet.

Så tog vi til Randers og fik ordnet alt vedrørende huset, og så var jeg pludselig husejer. Til huset hørte et areal på ca. 1 td. land, og jeg husker tydelig den glæde, jeg følte ved at være ejer af dette, om end ganske lille stykke af Danmarks jord. Jeg indrykkede et par annoncer i Randersbladene, hvori jeg gjorde opmærksom på min eksistens, og det varede ikke ret længe, før der meldte sig folk, som ville have udført forskellige arbejder. Een ville have planeret sin mose, en anden drænet sin mark og så fremdeles. Samtidig havde jeg travlt med at indrette lejligheden. Astrids bror, der var tømrer, ordnede tømrerarbejdet og jeg murerarbejdet, og kort før maj havde vi fået indrettet en både dejlig og rummelig lejlighed i det ubrugte husrum. Vi manglede bare at få malet, men Astrid, der var virkelig dygtig til at male, ville så gerne have lov til at male hele lejligheden, når hun nu kom til maj, og sådan blev det så.

Vedrørende det før omtalte afvandingsprojekt på Clausholm gik det således: Nogle gange henvendte jeg mig til godsforvalteren for at høre, hvornår dette arbejde kunne påbegyndes, og jeg fik det svar, at han ikke kunne sige det bestemt, men det skulle påbegyndes i foråret, han skulle nok meddele mig det, så snart han fik bud. Stor blev min overraskelse, da jeg hen på foråret en dag så en ret stor arbejdsstyrke i gang med ovennævnte arbejde, uden at jeg havde hørt det mindste derom. Jeg undersøgte sagen, og det viste sig, at godsforvalteren selv havde overtaget hele arbejdet, uden at meddele mig det mindste. Jeg blev meget dybt skuffet, ikke så meget fordi jeg jo nu mistede dette arbejde, jeg havde på dette tidspunkt fået så meget andet arbejde overdraget, at jeg der beskæftigede en hel pæn arbejdsstyrke. Ganske vist havde jeg ikke skriftlig kontrakt på arbejdet ved Clausholm, men fra mine år på Roskildeegnen, var jeg så indlevet i den opfattelse, at en aftale var bindende, så var det lige meget om den var skriftlig eller mundtlig, sådan var det der, og så har jeg vel tænkt, at det var det

samme her, det var det bare ikke. Jeg tror nok, at jeg i første omgang tænkte på at søge erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, breve jeg havde fra godsforvalteren angående nævnte arbejde kunne vist have dannet grundlag herfor, men så syntes jeg alligevel ikke, at jeg kunne begynde mit virke her i Jylland med en retssag, derfor opgav jeg dette.

Nyt arbejde strømmede stadig til, så vidt jeg husker, bestod min arbejdsstyrke fra foråret og langt hen på sommeren vist nok omtrent konstant af omkring 20 mand. En hel god begyndelse, syntes jeg selv. Astrid malede, tapetserede og ferniserede, og da vi nåede hen sidst i maj, stod vor lejlighed skinnende blank og klar til at tage i besiddelse.

Grundlovsdag den 5. juni 1918, en aldeles dejlig sommerdag, blev Astrid og jeg gift i Hørning kirke, og vi tog vor nyindrettede lejlighed i besiddelse.

Og her ved denne milepæl i min tilværelse, har jeg tænkt at slutte mine skrivelser. Vel ved jeg, at det kun er den korteste del af mine snart mange leveår, jeg har fortalt om, men det er dem, der står klarest i min erindring.

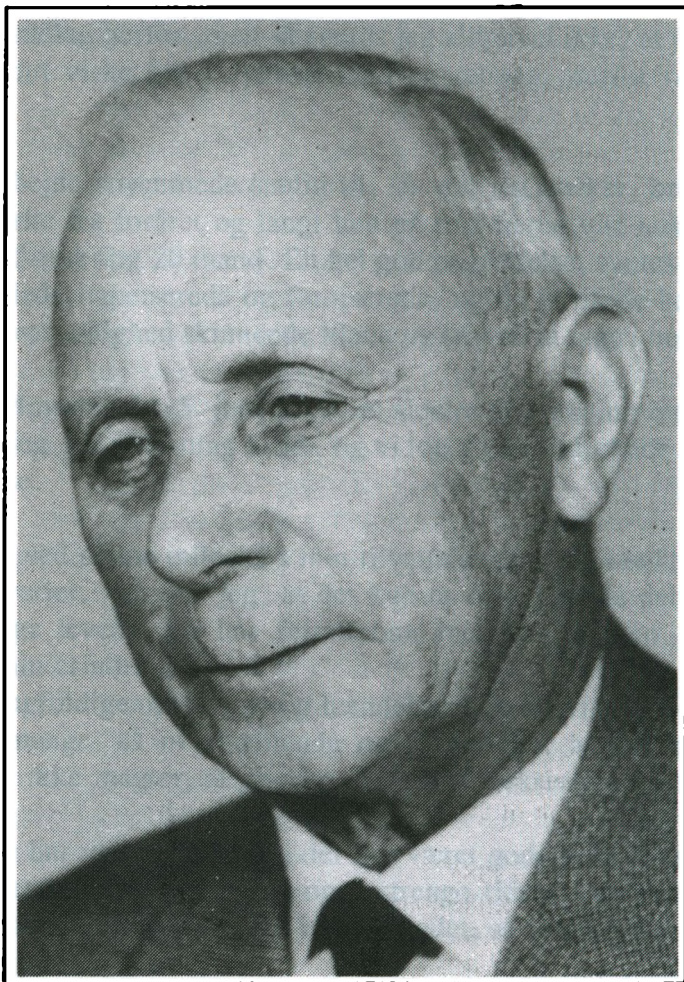
De mangfoldige oplevelser og hændelser i de efterfølgende år, har været så mange, så overvældende og forskellige, at jeg føler, jeg simpelthen ikke magter, at give en ordentlig beskrivelse heraf.

Tiderne har været skiftende, der har været gode tider (flest gode), der har været mindre gode, ja også strenge tider, men Astrid stod altid ved min side, og hun tabte aldrig modet, så vanskeligheder blev overvundet.

Mange, mange mennesker kom vi i forbindelse med, mange blev vore venner for livet, fjender har vi aldrig haft, så jeg kan sige, at i de 60 år, jeg nu har boet her, har jeg ikke et eneste øjeblik fortrudt, at Astrid og jeg besluttede at bosætte os her.

April 1978.

Johannes Sørensen.

JOHANNES SØRENSEN

Serien "Bidrag til Greve kommunes historie" omfatter nu følgende "Gule hæfter"

1 Greve sogn - 1836	v/ Ole Eriksen og G. Gregersen
2 Greve sogn - folketællinger 1801	v/ Ole Eriksen og G. Gregersen
3 Kildebrønde sogn - 1836	v/ Ole Eriksen og G. Gregersen
4 Oeders Efterretninger 1771	v/ Ole Eriksen og G. Gregersen
5 7 soldaterbreve fra 1864	v/ Gunnar Petersen
6 Tune sogn - 1836	v/ Ole Eriksen og G. Gregersen
7 Karlslunde sogn - 1836	v/ Ole Eriksen og G. Gregersen
8 Samtale med Maren Petersen	v/ Ole Eriksen
9 Forsamlinghuset "Godhaab"s start	v/ Ole Eriksen
10 Bybranden i Kildebrønde	v/ Bjørn Helles
11 Tiggerliv i gamle dage	v/ Meta Nielsen og Ole Eriksen
12 Vilhelm Pedersen	v/ Bjørn Helles
13 "Strandgreven"	v/ Ole Eriksen
14 Sønderholm boplads	v/ B. Andersen og L. Pedersen
15 "Kaldet følger enken"	v/ E. Doberck
16 Greve Hospital	v/ Ole Eriksen
17 Da Greve-Kildebrønde blev storkommune	v/ Frode Hansen
18 Karlslunde Landsby	v/ Inger Vestergaard
19 Et livstestamente	v/ G. Gregersen
20 Elev i Mosede skole	v/ Gudrun Jensen
21 Erindringer om Mosede Fort	v/ Halvor Boiehøj
22 Erindringer fra min barndom - 1	v/ Kirsten Petersen
23 Erindringer fra min barndom - 2	v/ Kirsten Petersen
24 Erindringer fra min barndom - 3	v/ Kirsten Petersen
25 Tune-sprøjten	v/ Poul Gehl
26 Karlslunde skole 1742 - 1942	v/ Valdemar Mortensen
27 Michael Vulf Giøer legat	v/ E. Doberck
28 "Josef" og "Illegalt til Sverrig"	v/ Halvor Boiehøj
29 Flugten til Sverrig	v/ Bjørn Helles
30 Mosede Politi 1935 - 1985	v/ Ole Eriksen
31 Dobbeltmorderen på Kildebrønde mark	v/ Bjørn Helles
32 De svenske soldater på Greve-egnen	v/ Bjørn Helles
33 2 kvindeskæbner fra Hedeboegnen	v/ Inge-Lise Overballe
34 Ryg og rejs - en pibe tobak i Køge Kro	v/ Karl Johan Rubæk
35 Valentinere på Geddesdal 1822 - 1927	v/ Carl Erik Andresen
36 "En velnæret Arbejder er
som en kjærnefodret hest"	v/ Carl Erik Andresen
37 Lidt om Tune i gamle dage	v/ Johannes Hansen
38 "Søfryd" og Anker Christensen	v/ Ole Eriksen
39 Et gammelt kort	v/ Ole Eriksen
40 En Hundiedrengs erindringer - 1	v/ Johannes Sørensen
41 En Hundiedrengs erindringer - 2	v/ Johannes Sørensen